

13.1. Introducción

A previsión social ante situacións individuais e familiares de necesidade artículase mediante sistemas de protección social que amparan aos cidadáns e ás súas familias ante continxencias como a estabilidade no emprego, a enfermidade, a incapacidade e a morte.

Os sistemas de protección social dos modernos estados constitúen tamén un enorme mecanismo económico-social que promove a evolución das sociedades e o equilibrio territorial, e orixina un importante efecto de redistribución das rendas que comporta un valor de solidariedade que é, sen dúbida, o aspecto máis característico desta, xa que coas súas realizacións vén a atender necesidades de contido individual e social impoñendo sacrificios aos mozos/as respecto dos vellos/as; aos sans respecto dos enfermos/as; aos ocupados/as respecto dos e das que se atopan en situación de desemprego; aos vivos/as respecto dos falecidos/as; aos que non teñen cargas familiares respecto dos que as teñen e aos de actividades económicas en auxe respecto dos sectores deprimidos.

No noso país podemos contemplar a protección social distinguindo dous grandes apartados: dunha parte, as pensións e prestacións do sistema de Seguridade Social vinculadas ao contrato de traballo ou ao desempeño dunha actividade por conta propia que constitúen a rama contributiva do sistema, e doutra, a cobertura asistencial que abrangue xunto coas pensións non contributivas da Seguridade Social e a Renda de Integración Social (RISGA), as derivadas da Lei de integración social do minusválido (LISMI), as prestacións a extinguir do Fondo de Asistencia Social (FAS), e por último as derivadas da recente Lei da dependencia.

Xunto a estas dúas vertentes haberá que engadir unha terceira conformada pola previsión complementaria, que como sinala a Constitución (artigo 41, último inciso) é libre e, polo tanto, non é obxecto de tratamento neste informe.

O modelo actual da Seguridade Social en España, que arrancando dos anos sesenta do pasado século, perfecciónase e consolídase nos setenta, e que ten como expresión máis significativa a Constitución Española, en concreto o seu artigo 41 impón “aos poderes públicos o mantemento dun réxime público de Seguridade Social para todos os cidadáns que garanta a asistencia e prestacións sociais ante situacións de necesidade, especialmente no caso de desemprego...”, complementado coas imposicións a ditos poderes públicos das obrigas específicas de protección social á familia (artigo 39.1), así como aos fillos e ás nais (artigo 39.2), realizar unha política de previsión e tratamento dos diminuídos físicos, sensoriais e psíquicos (artigo 49), ademais de garantir, mediante pensións adecuadas e periodicamente actualizadas a suficiencia económica para os cidadáns da terceira idade.

A Seguridade Social vén de experimentar nestes últimos anos importantes modificacións nas prestacións. O Pleno do Congreso dos Deputados aprobou, o 6 de abril de 1995, coa práctica unanimidade da Cámara, o Informe de la Ponencia para el análisis de los problemas estructurales del Sistema de la Seguridad Social y de las principales reformas que deberán acometerse, máis coñecido como “Pacto de Toledo” que representa o consenso político en torno ás liñas de futuro do sistema de pensións no noso país. O pacto, aínda que de contido xenérico, representa o compromiso sólido no mantemento e consolidación do actual sistema de protección social garantindo a súa viabilidade futura a través da adopción de medidas -o pacto contempla 15 recomendacións- que permitan a súa adaptación constante ás novas realidades e retos que se poidan presentar.

O 9 de outubro de 1996 subscríbese polo presidente do Goberno e os secretarios xerais de Comisións Obreiras e da Unión Xeral de Traballadores o Acuerdo sobre consolidación y racionalización del sistema de la Seguridad Social que, con vixencia ata 2000, senta as bases sobre as que se deberán desenvolver as recomendacións do Pacto de Toledo, acordo que tivo a súa plasmación na Lei 24/1997, do 15 de xullo, que contempla as seguintes medidas: 1) A separación financeira da Seguridade Social; 2) A constitución de reservas; 3) O establecemento gradual dun único tope de cotización para tódalas categorías profesionais; 4) A introdución de maiores elementos de contribución e proporcionalidade no acceso e determinación da contía das pensións de xubilación e, coa finalidade de establecer unha maior seguridade xurídica na determinación das pensións de invalidez, prevese a elaboración dunha lista de enfermidades; 5) A mellora do tempo de duración das pensións de orfandade; 6) As melloras das contías das prestacións mínimas na súa contía inferior de viuvez; 7) O establecemento da revalorización automática das pensións, en función da variación dos prezos, a través da fórmula estable contida, de forma permanente, na propia

LXSS; e 8) Previsión do desenvolvemento legal do tope de cobertura das pensións como forma de introducir os elementos da seguridade xurídica e financeira.

A Lei 39/1999, de 5 de novembro, para promover a conciliación da vida familiar e laboral das persoas traballadoras establece entre outras medidas unha nova prestación dentro da acción protectora da Seguridade Social, a de risco durante o embarazo co obxecto de protexer a saúde da muller traballadora.

O 9 de abril de 2001 asinouse polo goberno do Estado coa central sindical Comisións Obreiras, a CEOE e a CEPYME un novo acordo sobre a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social que no referente ás pensións contempla como principais acordos:

1) En materia de xubilación:

■ A eliminación do requisito do comezo a cotizar antes de 1967 para ter dereito á xubilación anticipada: o dereito ao retiro anticipado esténdese os/as maiores de 61 anos de idade que contén como mínimo con 30 anos de cotización e que leven 6 meses no paro. Xunto a isto establécese un novo coeficiente redutor anual en función dos anos cotizados que vai dende o 6% para os que acrediten 40 ou máis anos ata o 8% de 30 a 31 anos.

■ Establecemento de medidas de xubilación parcial que posibiliten a compatibilidade entre o percibo dunha pensión e o desenvolvemento de actividades laborais.

Ditos acordos implementáronse normativamente no Real decreto lei 16/2001, de 27 de decembro de 2001, de medidas para o establecemento dun sistema de xubilación gradual e flexible.

2) En materia de prestacións de morte e supervivencia:

■ A base reguladora das pensións de viuvez sube do 45% no 2001 ao 52% no ano 2004. No ano 2002 estableceuse no 46%. Para persoas con cargas familiares elevárase ata o 70%, sempre que a pensión constituía a principal ou única fonte de ingresos e que a contía total dos seus ingresos non superen o previsto en cada exercicio económico para o recoñecemento dos complementos por mínimos.

■ Elevación a 22 anos a idade máxima para percibir a pensión de orfandade con carácter xeral e ata os 24 anos cando faleceran os dous proxenitores.

Ambas as medidas plasmáronse normativamente no Real decreto 1465/2001, do 27 de decembro, de modificación parcial do réxime xurídico das prestacións de morte e supervivencia.

3) Compromiso de aumento das pensións mínimas de xubilación e viuvez de menores de 65 anos e as non concorrentes do extinguido SOVI.

4) Inclusión na acción protectora dos autónomos/as, dos autónomos/as do especial agrario e dos de traballadores/as do mar, da prestación de incapacidade total cualificada –maiores de 55 anos–.

Ademais establécense acordos sobre:

Dotación anual do fondo de reserva: -unha mensualidade do importe total das pensións máis a parte proporcional das pagas extraordinarias-, chegando a dita contía a finais do ano 2004.

Establecemento dun prazo non superior a doce anos para levar a cabo a separación de fontes con respecto ao financiamento do complemento de mínimos.

E por último mantense o período de cálculo da pensión de xubilación que de acordo co previsto actualmente foi aumentando ata 15 anos no 2003 e nese ano as partes asinantes comprométese a tomar as medidas oportunas para a adopción da “forma máis idónea para o cálculo das prestacións”.

O Congreso dos Deputados aprobou o 2 de outubro de 2003 un informe da Comisión non permanente do Pacto de Toledo no que como acordos máis importantes apóstase por ampliar os anos de cálculo da contía da pensión de xubilación- na actualidade 15 anos- sen especificar cántos, recomendándose así mesmo que a idade de xubilación real: 63 anos se aproxime á legal: 65 e que o prazo para que o complemento de mínimos sexa asumido polos presupostos xerais do estado, é dicir, se desvinculen dos ingresos por cotas da Seguridade Social, sexa de cinco anos e non doce como estaba previsto.

O Acordo do Goberno coa Patronal (CEOE e CEPYME) e as Centrais Sindicais (CC.OO. e UXT) de 13 de Xullo de 2006 en materia de Seguridade Social que contempla a implementación dunha serie de medidas tendentes tanto a reforzar os mecanismos de consolidación do Sistema –garantía de financiación dos complementos de mínimos, simplificación da tarifa de accidentes de traballo, reforma do Fondo de Reserva...-, políticas de Apoio as Familias -Mellora das pensións de viudez e orfandade en discapacitados/as, familias numerosas, e familias sen vínculo matrimonial...- e reformas nos eidos das prestacións de incapacidade e de xubilación co aumento neste último caso do período mínimo de cotización esixido para acceder á pensión que será de quince anos efectivos (5.475 días), tras un período de aplicación progresiva.que se recolleu en súa maior parte na Lei 40/ 2007 de 4 de Decembro.

Ao longo das datas máis recentes sinalaremos como acontecementos de maior relevancia:

■ A lei 39/2006 de 14 de decembro de promoción da autonomía persoal e atención as persoas en situación de dependencia- Lei de Dependencia.

■ A lei Orgánica 3/2007 de 22 de Marzo para a igualdade efectiva de mulleres e homes que leva a cabo unha notable intensificación da acción protectora no eido da maternidade e do risco contra o embarazo, incorporando ó ordenamento xurídico da protección social dous novos subsidios: o correspondente o permiso por paternidade e o que se concede en supostos de risco durante a lactancia natural.

■ A lei 18/2007 de 4 de xullo, pola que procédese á integración dos traballadores/as por conta propia do réxime agrario no especial de Traballadores/as Autónomos (RETA), que segue a recomendación sexta do Pacto de Toledo, con entrada en vigor o 1 de xaneiro de 2008, xunto coa Lei 20/2007 de 11 de Xullo do Estatuto do traballador autónomo

■ Así mesmo a Lei 40/2007 de decembro de Medidas en Materia de Seguridade Social que desenvolve o Acordo de 13 de Xullo de 2006 que ademais do reseñado máis arriba, contempla medidas que incentivan alongar a vida laboral con incrementos dun 2% da pensión por cada ano cotizado despois dos 65 e un 3% para traballadores con carreiras de cotización de máis de 40 anos.

13.2. Pensións contributivas da Seguridade Social: aspectos xerais

As pensións contributivas da Seguridade Social, é dicir, as que dan dereito a unha prestación en virtude dunha cotización previa, outorgan rendas, xeralmente vitalicias e proporcionais aos ingresos na vida activa, a aqueles/as que cesan nela, sempre que reúnan os requisitos esixidos para o seu recoñecemento, entre eles, e con carácter xeral, a alta ou situación asimilada á alta, e ter cubertos uns determinados períodos mínimos de cotización, agás no caso de accidentes.

As pensións móvense en canto á súa contía entre uns topes máximos e mínimos nos que os seus montantes teñen periodicidade anual. Son revalorizadas tamén anualmente en función do correspondente IPC previsto para ese ano, e nas derivadas de accidente de traballo ou enfermidade profesional incrementáanse nun 30% ou 50%, segundo a súa gravidade, cando a lesión se producira como consecuencia de infracción de medidas de seguridade e hixiene no traballo, recaendo a responsabilidade de dito recargo directamente sobre o empresario infractor.

Galicia constitúe unha das comunidades autónomas con máis alta porcentaxe de pensionistas, que representan, en 2008, o 25,45% da poboación total do censo. Durante os últimos anos acrecentouse a tendencia ao aumento da devandita porcentaxe, pasando en números absolutos dos 481.247, en 1985; aos 708.540, en 2008, (cadro 13.1), incrementándose nestes vintedous anos en 227.293 o número de pensións, fronte aos 370.500 novos cotizantes á Seguridade Social entre ambas as dúas datas.

■ Cadro 13.1

Evolución das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por provincias. Galicia/España. 1985/1990/1998-2008

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985	Nº	161,3	100,7	88,4	130,8	481,2	5.396,6
	Media	159,34	148,20	149,78	156,74	154,54	171,52
1990	Nº	189,1	111,8	98,5	125,9	525,3	6.102,1
	Media	246,69	220,36	221,41	236,60	234,09	267,23
1998	Nº	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0	7.410,7
	Media	384,65	333,32	329,29	376,95	364,52	435,01
1999	Nº	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0	7.509,3
	Media	394,59	339,66	335,39	383,89	371,33	443,27
2000	Nº	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4	7.598,9
	Media	418,63	358,57	353,99	408,65	394,06	471,30
2001	Nº	247,0	124,2	110,2	192,5	673,9	7.677,9
	Media	454,20	388,53	382,97	445,14	427,95	512,97
2002	Nº	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0	7.745,8
	Media	478,1	409,1	402,7	471,6	451,5	541,9
2003	Nº	252,5	123,5	110,2	197,0	683,2	7.819,5
	Media	502,8	428,7	421,5	497,9	475,0	571,7
2004	Nº	254,2	122,5	109,8	198,9	685,4	7.878,6
	Media	531,97	452,7	444,29	527,46	502,6	605,33
2005	Nº	256,6	122,1	109,5	201,6	689,7	7.979,7
	Media	561,58	477,57	469,3	557,69	531,1	636,58
2006	Nº	260,26	122,27	109,53	205,44	697,50	8.165,34
	Media	589,65	500,75	492,47	585,91	557,85	668,16
2007	Nº	263,03	121,96	109,26	208,19	702,44	8.273,94
	Media	629,01	533,61	525,39	625,96	595,59	713,48
2008	Nº	266,67	121,63	109,02	211,22	708,54	8.390,80
	Media	658,78	557,75	549,88	656,46	624,18	747,25

Elaboración propia
Números en miles. Medias anuais
Promedio en euros, a decembro de cada ano
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

■ Relación activos/pasivos

A relación activos/pasivos do sistema da Seguridade Social constitúe un bo indicador do fluxo traballo-prestacións públicas nun espazo xeográfico determinado e ven a medir con bastante exactitude o grao de subsidiación deste. No cadro 13.2 inclúense os datos a nivel provincial, galego e do conxunto do Estado. Na provincia de Ourense (ver informes anteriores) o número de pensionistas superou, dende 1989 ata 2007 o de traballadores/as cotizantes en activo, e na de Lugo dende 1992 ata 2004. O importante aumento que se produce no número de afiliados/as á Seguridade Social en 1998, 1999 e no período 2000-2007 provoca un cambio na tendencia dos datos globais de Galicia dos anos precedentes, nos que se viña producindo un incremento maior de pasivos/as ou perceptores/as de pensións que de activos/as ou cotizantes.

A porcentaxe en Galicia da relación de activos/pasivos do sistema da Seguridade Social é, en 2008, de 1,51 activos por cada pasivo –1.072.500 traballadores en alta fronte aos 708.500 pensionistas-, sendo dita porcentaxe no total de España do 2,27, producíndose a diferenza dos nove anos precedentes un incremento en 2008 maior na proporción en favor dos pasivos/as, tanto en España como na comunidade galega. Nas provincias de Ourense e Lugo en 2008 increméntanse moi lixeiramente os traballadores/as afiliados/as e diminúen en escasísimo número a contía dos pasivos/as, manténdose a relación en 1,09% activos/as por cada pensionista en Lugo, e 1,02% en Ourense, donde por segundo ano consecutivo en moitos anos os cotizantes superan o número de pensionistas.

Nas provincias galegas prodúcese en 2008 un lixeiro aumento do número de afiliados, excepto en Pontevedra onde decrecen en escasa contía, máis o pequeno aumento das outras tres é por baixo do incremento de pensionistas.

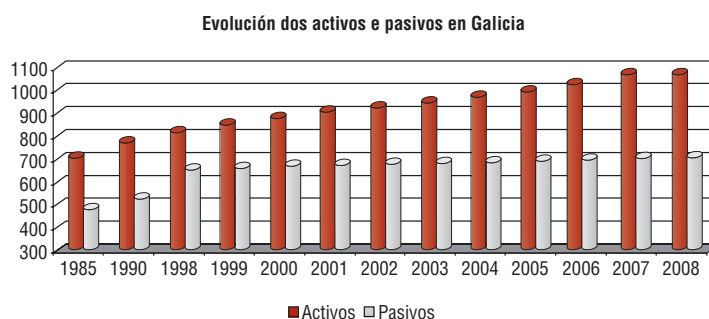
Os afiliados/as sitúanse, en 2008 na cifra de 445.900 na provincia da Coruña e 382.100 en Pontevedra, cunha aumento de 2.600 cotizantes na primeira e unha diminución de 1.100 na segunda, con respecto a 2007, e os pasivos sitúanse en 266.600 na Coruña e 211.200 en Pontevedra, cun aumento sobre 2007 de 3.600 na primeira e de 3.000 na segunda.

■ Cadro 13.2

Relación de activos/pasivos na Seguridade Social.
Galicia/España. 1985/1990/1998-2008

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985	Activos	265,4	120,8	93,6	222,2	702,0	10.561,8
	Pasivos	161,3	100,7	88,4	130,8	481,2	5.396,6
	Proporción	1,65	1,20	1,06	1,70	1,46	1,96
1990	Activos	301,2	116,4	95,7	255,6	768,9	12.513,9
	Pasivos	189,1	118,0	98,5	125,9	525,3	6.102,1
	Proporción	1,59	0,99	0,97	2,03	1,46	2,05
1998	Activos	330,5	111,1	93,2	279,5	814,3	13.591,0
	Pasivos	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0	7.410,7
	Proporción	1,41	0,90	0,85	1,51	1,25	1,83
1999	Activos	346,7	114,8	96,1	293,6	851,2	14.344,9
	Pasivos	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0	7.509,3
	Proporción	1,45	0,93	0,88	1,57	1,29	1,91
2000	Activos	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
	Pasivos	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4	7.598,9
	Proporción	1,47	0,94	0,89	1,62	1,32	1,98
2001	Activos	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
	Pasivos	247,0	124,2	110,2	192,5	673,9	7.677,9
	Proporción	1,49	0,95	0,90	1,65	1,34	2,04
2002	Activos	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3
	Pasivos	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0	7.745,8
	Proporción	1,51	0,96	0,91	1,67	1,36	2,08
2003	Activos	388,0	121,5	101,9	335,7	947,1	16.613,6
	Pasivos	252,5	123,5	110,2	197,0	683,2	7.819,5
	Proporción	1,54	0,98	0,92	1,70	1,39	2,12
2004	Activos	399,9	123,2	103,3	344,5	970,3	17.081,8
	Pasivos	254,2	122,5	109,8	198,9	685,4	7.878,6
	Proporción	1,57	1,01	0,94	1,73	1,42	2,17
2005	Activos	411,4	125,7	105,2	355,5	997,7	17.835,4
	Pasivos	256,6	122,1	109,5	201,6	689,7	7.979,7
	Proporción	1,60	1,03	0,96	1,76	1,45	2,24
2006	Activos	426,9	129,0	108,1	368,5	1.032,5	18.596,3
	Pasivos	260,3	122,3	109,5	205,4	697,5	8.165,3
	Proporción	1,64	1,06	0,99	1,79	1,48	2,28
2007	Activos	443,3	132,4	111,3	383,2	1.070,2	19.152,3
	Pasivos	263,0	122,0	109,3	208,2	702,4	8.273,9
	Proporción	1,69	1,09	1,02	1,84	1,52	2,31
2008	Activos	445.9	133.1	111.4	382.1	1.072.5	19.005.6
	Pasivos	266.6	121.6	109.0	211.2	708.5	8.390.8
	Proporción	1.7	1.1	1.0	1.8	1.5	2.3

Elaboración propia
Número de persoas en miles. Medias anuais
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

■ Altas iniciais e baixas

As altas iniciais de pensións contributivas (cadro 13.3) recollen o número de ditas prestacións ás que se lle recoñece o dereito por primeira vez, sen incluír as altas por traslado de provincias; doutra banda, as baixas (cadro 13.4) representan o número de baixas de pensións contributivas (por falecemento, por perda do dereito ou incomparecencia ao cobro durante catro meses consecutivos). Comparando ámbolos dous cadros, ata 1997, como pode apreciarse consultando informes de anos anteriores, nas pensións de xubilación prodúcense en Galicia máis baixas que altas iniciais, o que no implica polo peso numérico das mesmas unha diminución do total das pensións nese tempo. En 1992 primeiro ano na serie que se contempla nos cadros, as altas das pensións de xubilación en Galicia superan amplamente ás baixas (18.237 novas altas fronte a 13.160 baixas), pero en 1998 as baixas comezan a superar ás altas iniciais, reproducíndose con maior amplitude entre 2001 e 2006. No ano 2008 orixínanse 20.157 baixas fronte a 19.041 altas iniciais no conxunto de Galicia. As altas de viuvez, 10.299, en 2008 continúan superando con bastante diferenza ás baixas –8.397 en dito ano-. Na serie dos datos anuais (ver informes anteriores), as cifras de altas e baixas de orfandade e en favor de familiares, tenden a unha paridade en 1996; en 1997 aumentan moi considerablemente a proporción a favor das altas e en 1998 e 1999 chegan a representar máis do dobre, se ben no ano 2000 o incremento substancial das baixas volve a aproximar ámbolos parámetros, no 2001 as baixas en número de 2.740 superan amplamente o número das altas iniciais (2.328), no 2002 as altas (2.831) volven a representar practicamente o dobre das baixas (1.461) e de 2003 a 2007 equilíbranse practicamente o número das altas, pero en 2008 increméntase a diferenza en favor das altas: 2.075 fronte as 1.660 baixas.

Referente ás prestacións de invalidez, despois de se produciren máis baixas que altas en 1997, 1998 e 1999, como consecuencia da drástica redución motivada pola inclusión dos pensionistas de máis de 65 anos como titulares de pensións de xubilación, as baixas de ditas pensións, tanto en Galicia como no resto do Estado, experimentan unha substancial diminución de máis das dúas terceiras partes, no caso galego, redución que se mantén dende o ano 2000 a 2008, con só 2.371 baixas fronte ás 7.874 altas iniciais en este último ano.

O número total das altas iniciais de pensións en 2008 aumentan lixeiramente en Galicia pasando de 37.576 no ano anterior ás 39.286 do 2008, increméntandose tamén no conxunto de España. O incremento no número das pensións iniciais prodúcese nas provincias da Coruña, Ourense e Pontevedra, e baixan moi lixeiramente en Lugo. Por prestacións diminúen lixeiramente as de invalidez e viuvez, increméntándose as de xubilación e orfandade e en favor de familiares.

A Coruña é a demarcación onde é máis acusada a diferenza entre altas e baixas -15.819 fronte 11.850- e a continuación Pontevedra. Nas provincias de Lugo e Ourense a relación é dun certo equilibrio entre ámbolos dous parámetros -con maior número de baixas que altas iniciais en Lugo e o contrario en Ourense-. Prodúcese, en 2008, a nivel galego e en cómputo interanual, un escaso incremento das altas iniciais e tamén, aínda que máis cativo das baixas, manténdose un maior número de altas que de baixas de pensións.

■ Cadro 13.3

Altas iniciais de pensións contributivas. Por provincias.
Galicia/España. 1992/ 2003-2008

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Xubilación	1992	7.138	3.472	3.153	4.564	18.237	224.138
	2003	5.572	2.140	1.965	4.533	14.210	190.574
	2004	5.576	1.910	1.892	4.533	13.911	187.104
	2005	6.718	2.400	2.226	5.813	17.157	265.270
	2006	6.716	2.426	2.236	5.645	17.023	235.129
	2007	6.813	2.384	2.145	5.628	16.970	231.784
	2008	7.687	2.469	2.444	6.441	19.041	269.772
Invalidez	1992	2.113	2.099	1.133	2.592	7.937	92.172
	2003	2.796	904	1.190	1.334	6.224	85.825
	2004	2.730	849	1.075	2.426	7.080	83.702
	2005	2.679	983	978	2.398	7.038	86.125
	2006	2.756	1.056	1.018	2.690	7.520	99.873
	2007	3.290	1.079	1.134	2.610	8.113	98.808
	2008	3.254	957	1.120	2.543	7.874	97.396
Viuvez	1992	3.257	1.743	1.460	2.338	8.798	116.692
	2003	3.879	1.760	1.568	2.911	10.118	129.160
	2004	4.002	1.720	1.552	2.959	10.233	127.287
	2005	3.990	1.781	1.583	2.982	10.336	132.486
	2006	3.969	1.699	1.594	3.153	10.415	128.813
	2007	4.091	1.716	1.617	3.131	10.555	131.454
	2008	4.023	1.681	1.554	3.041	10.299	130.138
Orfandade e en favor de familiares	1992	693	262	254	733	1.942	22.864
	2003	919	340	338	741	2.338	30.055
	2004	888	290	310	691	2.179	28.144
	2005	857	315	273	695	2.140	27.481
	2006	852	242	293	692	2.079	26.704
	2007	777	261	238	662	1.938	25.784
	2008	820	295	233	727	2.075	26.374
Total	1992	13.201	7.576	6.000	10.227	37.004	455.866
	2003	13.166	5.144	5.061	10.519	33.890	435.614
	2004	13.196	4.769	4.829	10.609	33.403	426.237
	2005	14.244	5.479	5.060	11.888	36.671	511.362
	2006	14.293	5.423	5.141	12.180	37.037	490.519
	2007	14.971	5.440	5.134	12.031	37.576	487.830
	2008	15.819	5.382	5.350	12.735	39.286	524.500

Elaboración propia

(1) Non incluídos os datos relativos ao Réxime de Traballadores/as do Mar

A partir de novembro de 1997 as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

■ Cadro 13.4

**Baixas de pensións contributivas. Por provincias.
Galicia/España. 1992/ 2003-2008 ⁽¹⁾**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Xubilación	1992	5.032	2.779	2.643	2.706	13.160	142.039
	2003	7.015	3.883	3.406	5.196	19.500	217.146
	2004	7.017	3.719	3.281	5.166	19.183	209.819
	2005	6.963	3.766	3.549	5.468	19.746	226.135
	2006	6.903	3.751	3.540	5.468	19.662	215.848
	2007	7.224	3.726	3.433	5.714	20.097	224.885
	2008	7.168	3.753	3.480	5.756	20.157	232.927
Invalidez	1992	1.426	1.909	1.005	1.828	6.168	65.547
	2003	755	240	314	639	1.948	24.809
	2004	666	216	299	610	1.791	23.932
	2005	761	210	268	626	1.865	24.400
	2006	738	230	256	696	1.920	23.825
	2007	840	305	270	779	2.194	26.262
	2008	901	327	247	896	2.371	27.807
Viuvez	1992	1.728	1.060	885	1.103	4.776	64.972
	2003	2.904	1.455	1.313	2.056	7.728	99.434
	2004	2.792	1.427	1.193	2.089	7.501	95.818
	2005	2.970	1.436	1.360	2.206	7.972	103.853
	2006	3.024	1.571	1.341	2.211	8.147	99.733
	2007	3.099	1.543	1.379	2.230	8.251	103.459
	2008	3.106	1.587	1.397	2.307	8.397	106.900
Orfandade e en favor de familiares	1992	603	182	186	540	1.511	21.228
	2003	924	280	283	850	2.337	29.729
	2004	904	239	240	814	2.197	27.645
	2005	805	242	232	778	2.057	25.527
	2006	797	225	234	655	1.911	23.378
	2007	738	223	215	637	1.813	21.841
	2008	675	216	203	566	1.660	21.030
Total	1992	8.789	5.930	4.719	6.177	25.615	293.786
	2003	11.598	5.858	5.316	8.741	31.513	371.118
	2004	11.379	5.601	5.013	8.679	30.672	357.214
	2005	11.499	5.654	5.409	9.078	31.640	379.915
	2006	11.462	5.777	5.281	9.030	31.550	362.784
	2007	11.901	5.797	5.297	9.360	32.355	376.447
	2008	11.850	5.886	5.324	9.525	32.585	388.664

Elaboración propia

(1) Non incluídos os datos relativos ao Réxime de Traballadores/as do Mar

A partir de novembro de 1997 as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI, figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

■ Media das pensións

No cadro 13.5, contémpase o número de pensións e o termo medio do importe destas por comunidades autónomas. Do total dos 8.390.800 pensionistas españois, Galicia, con 708.500, representa o 8,44%, unha porcentaxe superior -case dous puntos e medio- en relación coa que existe referente ao total da poboación. O cadro 13.6 contempla a evolución do importe mensual medio das pensións na comunidade autónoma dende 1985 e pode observarse que dende o citado ano, no que a diferenza do importe das pensións media de Galicia respecto á media española era de 2.500 pesetas (15,02 euros), ata os 118,95 euros de 2008, prodúcese ano tras ano

unha maior diferenza na contía, permanecendo invariable en todo este tempo como a comunidade autónoma con menor importe medio de pensións. O feito explícase fundamentalmente polo importante volume das pensións do réxime especial agrario, en xeral moito máis baixas que as do réxime xeral ou de autónomos.

■ **Cadro 13.5** **Pensións do Sistema de Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1990/ 2000/2005-2008**

	1990		2000		2005		2006		2007		2008	
	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾
Andalucía	938,0	252,8	1.199,3	437,4	1.271,9	561,9	1.296,0	592,9	1.312,9	621,8	1.333,5	663,1
Aragón	223,2	272,3	260,0	482,0	264,6	628,0	270,0	661,0	272,4	695,3	274,8	744,0
Asturias	240,5	319,6	283,2	575,1	285,2	738,7	288,6	777,9	290,7	814,6	292,0	865,7
Baleares	121,2	244,4	146,8	426,6	153,0	551,1	156,1	580,5	157,5	609,2	159,8	651,3
Canarias	151,4	258,7	201,3	444,5	221,8	571,3	228,3	602,8	234,3	623,6	240,1	675,8
Cantabria	101,3	274,9	120,0	486,9	123,2	633,8	125,4	666,3	126,5	700,3	127,8	748,5
C. A Mancha	257,4	256,3	312,4	433,4	321,1	556,6	325,5	590,5	328,0	622,5	331,4	667,8
C. León	479,3	263,4	561,9	455,4	566,9	587,3	573,6	620,1	576,3	651,3	578,5	696,1
Cataluña	1.071,4	270,1	1.335,1	484,3	1.410,8	630,9	1.455,0	661,5	1.477,5	694,3	1.497,8	742,8
C. Valenciana	597,5	245,2	739,4	423,3	788,2	559,3	815,6	587,0	829,8	616,5	845,0	658,9
Extremadura	158,8	245,0	192,9	405,3	197,9	513,8	199,6	544,3	200,7	572,1	202,3	611,8
Galicia	552,2	234,1	667,4	394,1	689,7	506,2	697,5	535,1	702,4	562,2	708,5	600,7
Madrid	581,5	306,9	790,4	558,6	850,7	726,1	874,8	762,8	892,7	799,4	913,7	852,8
Murcia	159,1	245,9	194,7	420,6	205,2	539,3	209,7	567,1	212,1	593,8	214,5	633,8
Navarra	79,0	286,4	99,8	514,2	107,5	679,4	110,9	718,1	113,0	755,6	115,2	808,5
País Vasco	331,4	320,8	423,8	594,5	449,2	771,8	464,4	806,1	471,9	843,0	479,4	898,3
A Rioxa	48,0	256,8	56,6	452,1	58,6	583,4	60,2	612,6	61,1	642,8	61,9	686,5
Ceuta e Melilla	11,0	288,6	13,8	504,0	14,1	646,6	14,3	679,6	14,4	704,5	14,5	751,0
España	6.102,1	267,2	7.598,8	468,2	7.979,7	609,8	8.165,3	641,9	8.273,9	673,7	8.390,8	719,7

Elaboración propia
Números en miles. Medias anuais

(1) Medias anuais en euros
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

■ **Cadro 13.6** **Evolución do importe medio das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1985/1989/2000-2008**

	1985	1989	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Andalucía	159,87	222,37	437,54	461,60	480,45	504,65	530,81	561,90	592,91	621,84	663,13
Aragón	171,29	239,20	482,01	509,31	532,17	560,54	592,83	627,95	661,03	695,32	744,03
Asturias	200,74	284,28	575,17	606,27	628,19	661,45	700,04	738,74	777,87	814,61	865,70
Baleares	158,67	217,57	426,72	450,01	469,24	493,89	521,59	551,09	580,54	609,20	651,26
Canarias	164,68	229,59	444,75	468,90	487,94	512,67	539,94	571,26	602,80	632,63	675,82
Cantabria	174,29	243,41	486,82	515,40	537,14	566,34	599,92	633,82	666,31	700,28	748,52
C. A Mancha	161,67	225,38	433,33	456,97	475,43	499,05	523,74	556,63	590,52	622,51	667,79
C. León	164,68	230,19	455,57	480,94	501,05	526,41	554,23	587,26	620,11	651,26	696,06
Cataluña	171,89	239,20	484,42	511,83	535,33	564,48	597,71	630,94	661,52	694,25	742,80
C. Valenciana	155,66	216,36	432,13	456,73	476,17	501,13	528,99	559,34	586,98	616,45	658,93
Extremadura	153,86	215,76	405,08	426,20	442,30	463,14	484,44	513,80	544,26	572,13	611,84
Galicia	153,26	207,95	394,26	415,45	432,38	454,43	478,26	506,23	535,10	562,19	600,73
Madrid	189,92	280,07	558,34	591,44	616,75	649,37	687,47	726,13	762,83	799,39	852,79
Murcia	159,87	217,57	420,71	443,84	461,75	485,04	510,35	539,34	567,12	593,77	633,80
Navarra	176,70	251,22	513,87	545,89	570,90	602,61	639,44	679,36	718,08	755,56	808,54
País Vasco	195,93	280,67	540,31	629,29	655,51	691,17	733,16	771,82	806,10	843,02	898,27
A Rioxa	159,87	226,58	451,96	478,55	499,06	524,40	552,05	583,42	612,55	642,78	686,52
Ceuta e Melilla ⁽¹⁾	177,90	254,23	504,25	532,85	555,21	583,13	613,37	646,60	679,60	704,50	751,00
España	168,28	236,80	468,19	497,89	518,89	546,04	576,57	609,75	641,86	673,69	719,68

Elaboración propia
Datos en euros mes

(1) Media de ámbalas dúas cidades autónomas
Fonte: INSS

Pensións por tramos de contía

No cadro anterior observabamos que Galicia ocupaba a derradeira posición por Comunidades Autónomas no importe medio das pensións -600,73 euros no 2008- no conxunto do Estado. No cadro 13.7 contéplase o número de pensións en vigor por tramos de contía: 11 en total, comezando polas inferiores a 250 euros mes, que representan en Galicia 65.848 o 9,23 % fronte as 522.798 do conxunto estatal que supoñen o 6,27 %, case 3 puntos por baixo da porcentaxe galega. O tramo onde se concentra un número maior de pensións é o que corresponde ao intervalo de 450 a 550 euros con 249.988 pensións e o 34,54% do total das mesmas- seis puntos e 32 centésimas por riba do español. Como pode apreciarse a porcentaxe tanto no primeiro dos tramos como neste último son lixeiramente máis altos nas provincias de Lugo e Ourense, diminuíndo ostensiblemente nos intervalos de maior contía. As pensións de máis de 1.100 euros son en Galicia 73.501 e representan só o 10,30 % mentres que no conxunto do estado supoñen un 16,52 % do total.

■ Cadro 13.7

Pensións en vigor por tramos de contía 2008

Tramos de Contía	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia		Total España		Porcentaxe Galicia/España
	Número	%	Número	%	Número	%	Número	%	Número	%	Número	%	
Hasta 250,00 euros	22.873	8,50	11.162	9,18	13.332	12,20	18.481	8,66	65.848	9,23	522.798	6,27	12,60 %
De 250,01 a 350,00	32.116	11,93	20.980	17,26	15.548	14,22	25.459	11,93	94.103	13,19	678.263	8,13	13,87 %
De 350,01 a 450,00	25.236	9,38	9.132	7,51	10.297	9,42	22.853	10,71	67.518	9,46	871.617	10,45	7,75 %
De 450,01 a 550	88.697	32,96	49.773	40,94	41.859	38,29	66.048	30,96	246.377	34,54	2.353.448	28,22	10,47 %
De 550,01 a 700,00	33.489	12,44	14.033	11,54	12.871	11,77	26.090	12,23	86.483	12,12	1.220.772	14,64	7,08 %
De 700,01 a 900,00	20.048	7,45	5.641	4,64	5.572	5,10	16.664	7,81	47.925	6,72	753.223	9,03	6,36 %
De 900,01 a 1.100,00	13.565	5,04	3.607	2,97	3.523	3,22	10.916	5,12	31.611	4,43	560.780	6,73	5,64 %
De 1.100,01 a 1.300,00	10.286	3,82	2.333	1,92	2.305	2,11	8.238	3,86	23.162	3,25	423.834	5,08	5,46 %
De 1.300,01 a 1.500,00	7.462	2,77	1.621	1,33	1.423	1,30	6.747	3,16	17.253	2,42	313.950	3,77	5,50 %
De 1.500,01 a 2.384,52	15.160	5,63	3.255	2,68	2.560	2,34	11.682	5,48	32.657	4,58	632.870	7,59	5,16 %
Másde 2384,52	269144	0,08	121586	0,04	109317	0,02	213319	0,07	713366	0,06	6.884	0,08	6,23 %
Total	269.144	100,00	121.586	100,00	109.317	100,00	213.319	100,00	713.366	100,00	8.338.439	100,00	8,56 %

Data a 31-XII-2008
Fonte: INSS

Pensións con complemento a mínimo

Os beneficiarios/as do Sistema da Seguridade Social, na súa modalidade contributiva, con pensión inferior á mínima sempre que non perciban ingresos de capital ou de traballo persoal ou que percibíndoos non excedan da contía que anualmente o Goberno estableza en xubilación sen cónxuxe a cargo para o ano 2008: 7.399,70 euros- terán dereito a percibir os complementos necesarios para alcanzar a contía mínima das pensións.

Así mesmo terán dereito ao complemento de cónxuxe a cargo aqueles pensionistas con pensión inferior á prevista anualmente polo Goberno en cada unha das mesmas para esta modalidade, cando non superen a contía fixada anualmente, en xubilación para 2008 os 9.222,50 euros.

Na pensión de viuvez entenderase por cargas familiares a convivencia do beneficiario/a con fillos/as menores de 26 anos ou maiores incapacitados (deben acreditar un grao de minusvalía igual ou superior ao 33%), ou menores de 18 anos acollidos, cando a renda do conxunto da unidade familiar dividida polo número de membros que a compoñen non supere en cómputo anual o 75% do salario mínimo interprofesional, excluídas a parte proporcional de dous pagas extraordinarias.

No cadro 13.8 contéplase o número de pensións cos complementos a mínimo e co tanto por cento do total, por tipos de prestacións. Como pode observarse tanto en orfandade como en favor de familiares máis da metade das pensións recoñecidas en Galicia beneficianse deste complemento, en xubilación o número de pensións é de 169.247, e dicir o 38,54% e no total de pensións o 34,17%. Por comunidades autónomas (cadro 13.9) Galicia constitúe en porcentaxe a cuarta comunidade que se beneficia máis deste complemento detrás de Estremadura, Castela a Mancha e Andalucía e preto de 7 puntos por riba da media estatal.

■ Cadro 13.8

Pensións con complemento a mínimo. Galicia a decembro de 2008^(*)

	Incapacidade permanente		Xubilación		Viuvez		Orfandade		F. Familiares		Total	
	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)
A Coruña	1.585	5,94	60.276	37,20	22.471	31,98	4.336	52,23	1.177	59,84	89.845	33,90
Lugo	775	8,35	31.055	39,27	6.096	20,39	1.574	58,23	452	64,39	39.952	32,77
Ourense	1.165	12,57	34.564	49,22	7.821	29,71	1.522	61,94	894	81,13	45.966	42,02
Pontevedra	1.544	6,75	43.352	33,91	16.147	29,74	3.600	49,44	963	60,34	65.606	31,23
Galicia	5.069	7,44	169.247	38,54	52.535	28,49	11.032	53,25	3.486	65,95	241.369	34,17
España	59.655	6,51	1.345.362	26,93	750.026	33,14	123.888	45,74	18.353	48,72	2.297.284	27,55

% sobre el total de cada tipo de pensións

Fonte: Informe económico-financiero. Orzamentos Xerais do Estado para 2008

(*) Os datos do total español son a agosto de 2008

■ Cadro 13.9

**Porcentaxe de pensións con complemento a mínimos
por comunidades autónomas. 2007/2008**

	I. permanente		Xubilación		Viuvez		Orfandade		F. Familiares		Total	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Extremadura	10,64%	12,04%	48,05%	49,80%	62,25%	62,73%	68,38%	69,75%	62,39%	64,54%	49,29%	50,57%
C. A Mancha	7,37%	7,98%	40,81%	41,42%	58,82%	59,16%	57,29%	57,53%	56,43%	58,67%	43,15%	43,64%
Andalucía	7,82%	8,72%	34,87%	35,91%	42,77%	43,00%	49,54%	55,91%	49,63%	50,19%	33,82%	34,62%
Galicia	6,72%	7,17%	38,84%	38,72%	28,78%	29,08%	53,76%	54,26%	63,58%	64,30%	33,84%	33,91%
Canarias	6,02%	6,33%	31,85%	31,83%	44,24%	44,70%	54,29%	54,89%	53,96%	53,09%	33,57%	33,75%
C. León	5,88%	6,58%	30,74%	31,73%	40,92%	41,38%	53,16%	54,07%	52,30%	54,20%	32,42%	33,27%
Murcia	8,35%	9,47%	31,96%	33,47%	37,80%	38,59%	55,01%	56,10%	53,69%	56,86%	31,12%	32,38%
C. Valenciana	7,08%	7,99%	28,82%	29,56%	36,06%	36,57%	47,14%	49,30%	46,64%	49,56%	29,10%	29,85%
A Ríoxa	3,99%	4,67%	26,48%	27,22%	37,36%	38,01%	45,83%	46,83%	42,86%	46,90%	27,63%	28,39%
Melilla	4,18%	5,88%	21,12%	22,44%	36,16%	38,50%	58,75%	59,39%	45,61%	55,36%	26,28%	28,25%
Aragón	4,08%	4,92%	25,41%	26,19%	36,99%	37,27%	41,32%	42,88%	42,62%	44,18%	27,24%	27,91%
Ceuta	3,93%	4,52%	21,54%	22,31%	35,22%	38,39%	51,95%	52,63%	40,00%	46,00%	26,23%	27,86%
Navarra	3,10%	3,78%	21,90%	22,33%	34,57%	34,77%	37,36%	38,40%	52,22%	53,48%	23,84%	24,24%
Baleares	4,36%	5,07%	25,02%	25,60%	25,61%	26,12%	41,47%	44,75%	39,88%	43,33%	23,21%	23,91%
Cantabria	3,78%	4,79%	20,22%	20,86%	21,91%	22,37%	41,19%	43,22%	43,33%	45,37%	19,70%	20,38%
Cataluña	4,43%	5,09%	19,75%	20,05%	20,65%	20,76%	32,96%	34,26%	35,40%	36,05%	18,60%	18,94%
Asturias	3,16%	3,94%	19,44%	19,61%	19,89%	20,14%	37,27%	38,66%	33,81%	37,22%	18,12%	18,44%
Madrid	3,49%	3,83%	14,98%	15,10%	25,89%	26,08%	32,27%	32,99%	29,12%	29,98%	17,66%	17,83%
Pais Vasco	2,28%	2,48%	11,84%	11,87%	17,49%	17,27%	29,39%	29,57%	26,80%	27,10%	13,02%	13,01%
Media	5,86%	6,58%	26,75%	27,25%	33,05%	33,34%	46,46%	47,46%	47,30%	48,72%	26,88%	27,38%

Fonte: Informe económico-financiero. Orzamentos Xerais do Estado para 2008/2009

Nota: Os datos de pensións con complemento a mínimo do 2007 son a decembro e os do 2008 son a agosto.

■ Análise por réximes

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social, e o acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social do 9 de abril de 2001 que desenvolven o Pacto de Toledo, prevén unha simplificación da estrutura do sistema, reconducíndoo cara a existencia de só dous réximes: un de conta allea, no que se incluírán os activos/as da Minería do Carbón, Empregados/as do Fogar e conta allea do Mar e Agrario, e outro o Réxime de Autónomos. Iso sen dúbida provocará cambios importantes, tanto na cotización deses colectivos especiais -aínda que se manteñan algunhas peculiaridades-, como con respecto a unha equiparación efectiva das prestacións da Seguridade Social. O compromiso de incluír para os traballadores/as por conta propia a incapacidade total cualificada plasmouse no Real decreto 463/2003, do 25 de abril, e a integración dos traballadores/as por conta propia do réxime agrario no especial de traballadores/as autónomos (reta) na Lei 18/2007 de 4 de xullo, con efectos de 1 de xaneiro de 2008.

Como apuntabamos en informes anteriores, en 1994 prodúcese unha inflexión no crecemento continuo de pensionistas agrarios de moitos anos anteriores, e comeza a ser maior, se ben moi paulatinamente, o número das pensións que causan baixa que o número de novos pensionistas.

Dende o punto de vista dos datos que proporciona a Seguridade Social, Galicia é a comunidade autónoma española que sufriu un proceso de transformación máis importante con respecto á configuración da súa poboación activa nestes últimos anos, pasando de representar os activos do Réxime Especial Agrario o 29,29% da poboación en alta en 1985, ao 4,94% en 2007, moi por debaixo de poboacións como Andalucía ou

Estremadura e máis de 3 puntos inferior a media española. A impresionante diminución do colectivo agrario cotizante nestes últimos anos desembocou, en gran medida, na xubilación ou a invalidez, se ben, as pequenas diminucións dos últimos anos parecen indicar que o proceso vai remitindo na súa intensidade.

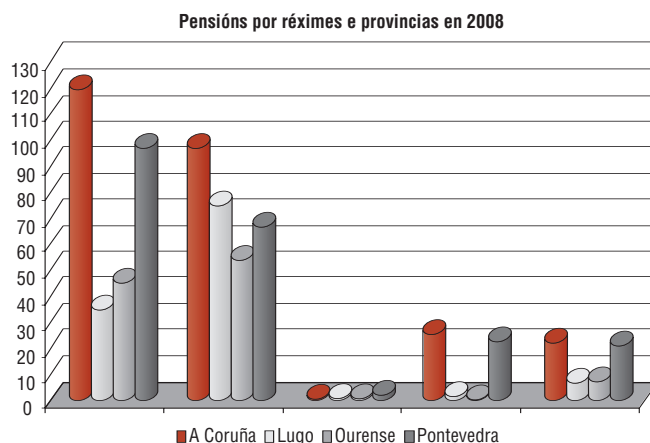
Segundo nos mostra o cadro 13.10, a inmensa maioría dos pensionistas do réxime agrario- os de conta propia- pasan a integrarse no de autónomos de tal xeito que estes pasan de 75.700 en 2007 a 294.600 en 2008, unha cifra moi próxima ó número dos pertencentes ó réxime xeral. Os 6.200 pensionistas do Réxime Agrario constitúen un escaso 0,87% do total, mentras que os do Réxime Xeral con 298.100 supoñen o 42,07% dos pasivos galegos.(cadro 13.11).

■ Cadro 13.10 Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por provincias. Galicia 2000-2008

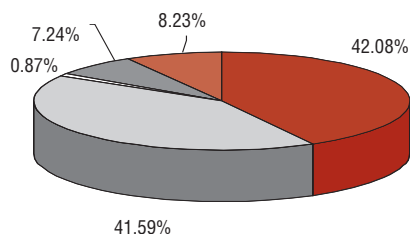
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Xeral	2000	97,6	29,5	37,4	76,8	241,4
	2001	100,3	30,1	38,4	79,0	247,7
	2002	102,7	30,8	39,4	81,2	254,0
	2003	105,2	31,5	40,3	83,5	260,5
	2004	107,8	32,0	41,3	85,6	266,7
	2005	110,4	32,8	42,2	88,2	273,6
	2006	113,5	33,6	43,4	91,0	281,5
	2007	116,6	34,5	44,5	93,9	289,4
	2008	120,2	35,3	45,6	97,1	298,1
Autónomos ⁽¹⁾	2000	23,4	10,0	9,7	16,8	59,9
	2001	24,5	10,3	10,1	17,5	62,4
	2002	25,6	10,5	10,6	18,2	64,8
	2003	26,6	10,7	10,9	18,8	67,0
	2004	27,5	10,9	11,2	19,4	69,0
	2005	28,4	11,1	11,5	20,1	71,1
	2006	29,2	11,4	11,9	20,9	73,4
	2007	30,2	11,7	12,1	21,7	75,7
	2008	30,2	11,7	12,1	21,7	75,7
Agrario ⁽¹⁾	2000	77,6	75,2	54,8	55,1	262,7
	2001	77,1	74,3	53,8	54,5	259,6
	2002	76,1	73,1	52,5	53,7	255,4
	2003	74,9	71,8	51,0	52,7	250,5
	2004	73,2	70,2	49,4	51,7	244,5
	2005	71,7	68,8	47,9	50,6	238,9
	2006	70,4	67,6	46,4	49,5	233,9
	2007	68,9	66,2	44,7	48,3	228,1
	2008	1,4	1,3	0,8	2,7	6,2
Mar	2000	23,3	2,3	0,1	20,3	45,9
	2001	23,6	2,3	0,1	20,6	46,7
	2002	24,0	2,4	0,1	21,1	47,5
	2003	24,2	2,4	0,1	21,4	48,1
	2004	24,4	2,4	0,1	21,6	48,5
	2005	24,6	2,5	0,1	22,0	49,1
	2006	25,0	2,5	0,1	22,4	50,0
	2007	25,3	2,5	0,1	22,7	50,7
	2008	25,6	2,5	0,1	23,1	51,3
Outros	2000	21,4	7,2	7,8	21,1	57,5
	2001	17,8	7,2	7,5	18,5	51,0
	2002	21,5	7,1	7,8	20,8	57,3
	2003	21,5	7,1	7,8	20,7	57,1
	2004	21,3	7,0	7,8	20,6	56,7
	2005	21,6	7,0	7,8	20,7	57,0
	2006	22,2	7,2	7,8	21,6	58,8
	2007	22,1	7,1	7,9	21,5	58,6
	2008	22,0	7,1	7,8	21,4	58,3
Total	2000	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4
	2001	247,0	124,1	110,2	192,5	673,9
	2002	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0
	2003	252,5	123,5	110,2	197,0	683,2
	2004	254,2	122,5	109,8	198,9	685,4
	2005	256,6	122,1	109,5	201,6	689,7
	2006	260,3	122,3	109,5	205,4	697,5
	2007	263,0	122,0	109,3	208,2	702,4
	2008	266,7	121,6	109,0	211,2	708,5

Elaboración propia
Medias anuais en miles

(1) Por mor da entrada en vigor da Lei 18/2007 de 4 de xullo, os traballadores por conta propia do reximen agrario intégranse no de autónomos
Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

Pensións por réximes en Galicia en 2008

Cadro 13.11

Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/2004-2008

	Régime Xeral							Autónomos ⁽¹⁾							
	1990	1995	2004	2005	2006	2007	2008	1990	1995	2001	2004	2005	2006	2007	2008
Andalucía	367,2	481,6	618,2	630,8	645,6	659,6	675,6	77,0	96,2	119,5	130,0	133,6	137,8	141,9	201,5
Aragón	96,6	124,0	148,5	151,1	154,3	157,5	160,8	26,9	30,7	34,3	35,7	36,1	36,7	37,4	73,4
Asturias	82,7	103,6	124,7	127,3	130,6	134,0	136,9	18,6	23,0	27,6	29,4	29,9	30,6	31,2	77,8
Baleares	54,5	68,6	86,5	88,0	89,9	91,7	94,2	14,2	19,0	22,4	24,3	25,0	25,6	26,2	41,3
Canarias	66,9	89,6	128,2	132,0	137,0	142,4	147,7	11,9	16,0	21,4	24,5	25,4	26,6	27,9	44,2
Cantabria	47,5	58,1	68,7	69,8	71,2	72,6	74,0	10,2	11,9	13,4	14,1	14,4	14,7	14,9	35,9
C. A Mancha	84,5	114,7	149,3	152,9	157,1	161,1	165,5	31,8	36,2	41,0	43,0	43,7	44,7	45,5	88,0
C. León	159,7	207,5	254,8	259,4	265,2	270,6	275,7	55,3	64,0	73,0	76,4	77,4	78,9	80,2	208,8
Cataluña	626,5	758,9	922,3	938,1	958,5	979,6	999,6	126,5	152,4	175,7	185,7	189,3	194,6	199,0	273,1
C. Valenciana	273,6	349,1	455,5	466,0	479,1	492,5	506,6	59,5	70,8	85,8	93,8	96,8	100,5	104,0	141,6
Extremadura	47,6	68,0	86,3	87,8	89,3	90,8	92,5	17,2	19,8	22,7	23,9	24,3	24,8	25,4	50,6
Galicia	146,9	197,2	266,7	273,6	281,5	289,4	298,1	40,1	49,2	62,4	69,0	71,1	73,4	75,7	294,7
Madrid	402,1	511,8	628,2	639,0	653,6	668,5	685,8	57,6	70,4	84,4	91,9	94,3	97,4	100,2	112,4
Murcia	56,5	71,8	94,6	96,6	99,1	101,5	104,0	16,9	20,5	24,6	26,8	27,3	28,1	28,8	42,8
Navarra	36,6	47,3	62,7	64,7	66,9	69,0	71,1	10,0	11,4	13,0	13,9	14,2	14,6	15,0	27,7
País Vasco	197,5	250,3	303,1	308,6	315,5	321,8	328,3	35,2	41,8	49,4	53,1	54,3	56,1	57,7	77,7
A Rioxa	20,1	26,4	32,1	32,7	33,5	34,3	35,1	6,2	7,2	8,0	8,3	8,5	8,7	8,9	17,4
Ceuta	3,4	4,3	4,9	4,9	4,9	5,0	5,0	0,7	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
Melilla	2,6	3,4	3,8	3,8	3,8	3,8	3,9	1,0	1,3	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
España	2.773,1	3.536,1	4.439,1	4.526,8	4.636,7	4.745,6	4.860,5	617,1	742,4	881,1	946,4	968,2	996,4	1.022,4	1.811,5

■ **Cadro 13.11**
(continuación)

	Agrario ⁽¹⁾							Mar							
	1990	1995	2004	2005	2006	2007	2008	1990	1995	2001	2004	2005	2006	2007	2008
Andalucía	326,1	344,3	365,2	366,3	368,4	369,0	315,8	18,5	21,0	22,4	22,5	22,3	22,3	22,2	22,0
Aragón	61,9	60,2	50,3	48,8	47,7	46,5	9,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Asturias	58,7	59,9	52,1	50,6	49,6	48,4	1,2	5,0	5,3	5,2	5,0	5,0	5,0	4,9	4,8
Baleares	30,2	29,4	23,2	22,3	21,6	20,8	5,8	2,9	3,1	3,2	3,1	3,1	3,1	3,0	3,0
Canarias	37,9	38,1	36,2	35,7	35,3	34,9	19,4	9,3	10,4	11,0	11,0	10,9	10,8	10,7	10,6
Cantabria	26,3	26,9	23,5	22,9	22,4	21,9	0,8	3,6	3,9	4,0	4,1	4,1	4,0	4,0	4,0
C. A Mancha	112,0	113,3	101,7	99,6	97,9	95,6	52,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
C. León	185,5	186,7	163,9	159,8	156,2	152,3	21,2	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Cataluña	123,5	123,2	106,5	103,3	100,7	97,9	25,4	8,7	9,0	9,1	8,9	8,8	8,8	8,7	8,6
C. Valenciana	142,7	143,4	132,0	129,4	127,6	125,3	89,3	8,6	9,1	9,1	8,8	8,7	8,6	8,6	8,5
Extremadura	77,0	77,4	72,3	71,6	71,0	70,2	45,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Galicia	271,5	275,1	244,5	238,9	233,9	228,1	6,2	33,9	40,9	46,7	48,5	49,2	50,0	50,7	51,3
Madrid	29,0	26,3	20,4	19,6	18,8	18,2	8,4	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Murcia	51,7	54,5	55,9	55,4	55,1	54,7	40,9	1,8	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Navarra	20,5	20,5	18,2	17,8	17,3	16,9	4,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
País Vasco	29,0	28,1	22,8	21,9	21,2	20,5	1,4	11,7	13,1	13,5	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4
A Rioxa	12,7	12,6	10,7	10,4	10,3	10,2	1,6	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ceuta	—	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
Melilla	—	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
España	1.596,3	1.620,3	1.499,6	1.474,4	1.455,2	1.431,4	648,7	106,4	120,5	129,1	130,3	130,3	130,8	131,0	131,0

Elaboración propia

Medias anuais en miles

A suma de cada un dos epígrafes non coincide necesariamente con exactitude co total de España ao empregar cantidades reducidas

(1) Por mor da entrada en vigor da Lei 18/2007 de 4 de xullo, os traballadores por conta propia do rexímen agrario intégranse no de autónomos

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

As pensións do Réxime Xeral da Seguridade Social, en número de 298.100, experimentan unha subida de 8.700 con respecto ao ano anterior; se ben seguen a representar tan só un 6,13% do total español correspondente ao citado réxime. As provincias de Lugo e Ourense, con 35.300 e 45.600 pensións, respectivamente, representan conxuntamente tan só o 27,13% dos perceptores/as de pensións do Réxime Xeral en Galicia.

As pensións galegas do Réxime Especial de Traballadores Autónomos, incrementáanse coa adición dos agrarios por conta propia en 2008 pasando constituír o 41,58% do total de pensionistas galegos e o 16,26 % do total español correspondente a dito réxime. A cifra máis numerosa dos pensionistas autónomos é a da provincia da Coruña, con 97.500 pensións, pero Lugo con 74.500 está por enriba de Pontevedra

Galicia é a comunidade autónoma con maior número absoluto de pensionistas do Réxime Especial do Mar, dobrando amplamente a Andalucía que ocupa o segundo lugar. Os 51.300 pensionistas deste réxime, en Galicia, representan o 39,16 % do total español, radicados fundamentalmente na provincia da Coruña, 25.600, e a de Pontevedra, 23.100.

■ Ingresos e gastos

O sistema de protección social nútrese basicamente dos ingresos da Seguridade Social e das contribucións do Estado.

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social e o máis recente de mellora e desenvolvemento do sistema de protección social seguindo as pautas do Pacto de Toledo, contemplan a separación e clasificación das fontes de financiamento do sistema de protección social, de tal xeito que de forma gradual se tenda a que, a partir de 2000, a acción protectora, na súa modalidade universal: asistencia sanitaria, servizos sociais (agás os de accidentes de traballo e enfermidades profesionais), pensións non contributivas, complementos de mínimos de pensións contributivas e prestacións familiares por fillo a cargo, se financien mediante contribucións do Estado, mentres que as prestacións contributivas -basicamente as prestacións derivadas do contrato de traballo máis o gasto de xestión e de funcionamento dos servizos-, pasen a ser financiadas con cargo ás cotizacións das pensións obrigatorias, ademais do importe das cantidades recadadas en concepto de recargos, sancións, así como rendas e intereses patrimoniais. Neste sentido, xa dende o orzamento da Seguridade Social do 2000 contemplase que a totalidade dos Servizos Sociais do IMSERSO e Protección Familiar se financien con aportación do Estado, e para os complementos de mínimos determináanse as sucesivas aportacións do Estado ata o financiamento total de ditos complementos, cun compromiso temporal de non superar 5 anos dende o 2004.

No cadro 13.12 contéplanse as contías da recadación de cotas da Seguridade Social por réximes, que ascenden en Galicia a 5.374,08 millóns de euros, en 2008; unha cifra netamente superior ao ano anterior; e que reflicte un importante aumento na recadación que ten lugar en cada unha das catro provincias de Galicia .

O Réxime Xeral representa o 70,55% da recadación de cotas e nun sistema de reparto como o da Seguridade Social española -os activos actuais financian aos pensionistas-, debe suplir as carencias da escasa recadación dos outros réximes, que ademais como o caso do Agrario- e partir deste ano o de autónomos- cunha tan alta porcentaxe de pensionistas na Comunidade Autónoma Galega -o 41,58%- representa só o 12,99% do total da recadación de cotas da Seguridade Social.

Recadación de cotas da Seguridade Social. Por réximes e provincias. Galicia. 2001-2008

■ Cadro 13.12

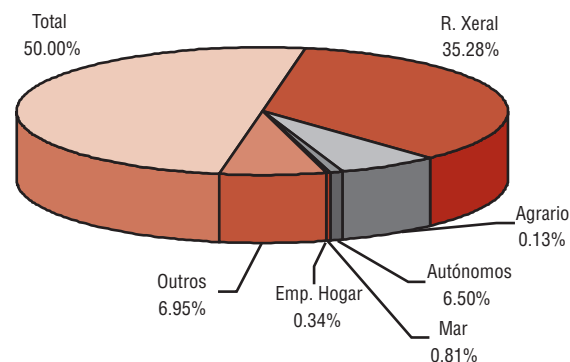
		R. Xeral	Agrario	Autónomos	Mar	Emp. Hogar	Outros	Total
2001	A Coruña	983,24	32,07	165,51	23,76	7,71	244,01	1.456,29
	Lugo	247,24	34,07	54,30	7,87	2,37	54,45	400,31
	Ourense	324,14	12,18	55,25	0,01	2,74	0,73	395,06
	Pontevedra	790,01	17,45	137,20	49,84	5,58	218,29	1.218,37
	Galicia	2.344,64	95,77	412,26	81,48	18,40	517,48	3.470,03
2002	A Coruña	1.056,37	30,29	171,06	23,00	8,17	265,74	1.554,63
	Lugo	299,71	31,64	53,79	7,28	2,58	0,00	395,00
	Ourense	345,41	11,36	56,70	0,02	2,99	0,68	417,16
	Pontevedra	852,83	16,02	143,27	49,00	5,97	257,53	1.324,62
	Galicia	2.554,32	89,31	424,82	79,30	19,71	523,95	3.691,41
2003	A Coruña	1.135,39	30,88	181,10	19,47	8,59	303,08	1.678,52
	Lugo	280,18	32,42	57,95	8,02	2,83	3,08	384,48
	Ourense	363,44	10,89	59,37	0,03	3,23	0,72	437,68
	Pontevedra	941,41	16,50	157,61	49,39	6,43	232,38	1.403,73
	Galicia	2.720,43	90,69	456,03	76,92	21,09	539,26	3.904,41
2004	A Coruña	1.201,61	31,71	196,81	24,59	9,36	329,44	1.793,52
	Lugo	337,51	33,49	61,65	9,09	3,13	1,32	446,19
	Ourense	383,10	10,94	65,56	0,02	3,52	0,75	463,89
	Pontevedra	910,91	15,57	159,38	48,21	6,27	222,97	1.363,31
	Galicia	2.833,13	91,71	483,40	81,91	22,28	554,48	4.066,91
2005	A Coruña	1.218,73	30,30	202,24	24,83	10,13	278,03	1.764,26
	Lugo	291,05	31,81	62,87	8,70	3,68	35,67	433,78
	Ourense	414,88	10,50	68,71	0,02	4,34	0,76	499,21
	Pontevedra	1.057,04	16,47	185,19	54,27	8,15	263,12	1.584,24
	Galicia	2.981,70	89,08	519,01	87,82	26,30	577,58	4.281,49
2006	A Coruña	1.400,37	31,83	219,20	27,42	12,64	400,86	2.092,32
	Lugo	316,48	32,47	65,92	8,63	4,25	39,33	467,08
	Ourense	439,62	10,55	71,99	0,02	4,62	0,93	527,73
	Pontevedra	1.137,14	15,73	184,42	54,80	9,48	327,18	1.728,75
	Galicia	3.293,61	90,58	541,53	90,87	30,99	768,30	4.815,88
2007	A Coruña	1.594,70	36,12	245,66	28,34	13,62	368,53	2.273,35
	Lugo	315,70	31,56	62,60	8,37	4,24	42,26	460,49
	Ourense	335,75	9,02	71,16	0,01	4,98	46,65	462,59
	Pontevedra	1.276,85	17,10	204,97	54,11	10,32	314,02	1.867,05
	Galicia	3.523,00	93,80	584,39	90,83	33,16	771,46	5.063,48
2008	A Coruña	1.708,33	5,17	288,59	28,18	14,96	376,15	2.421,38
	Lugo	342,14	4,58	96,07	6,97	4,68	42,48	496,92
	Ourense	378,42	1,27	86,79	0,01	5,31	0,90	472,70
	Pontevedra	1.362,80	3,21	226,85	51,92	11,20	327,10	1.983,08
	Galicia	3.791,69	14,23	698,30	87,08	36,15	746,63	5.374,08

Elaboración propia

Datos en millóns de euros

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

Distribución de recadación por réximes. Galicia. 2008

Os gastos das pensións en Galicia reflíctense no cadro 13.13 xunto cos pagos por subsidios, e no cadro 13.14 especificase o abono das prestacións por réximes. En 2008 pagáronse por prestacións da Seguridade Social en Galicia 6.626,60 millóns de euros, das que 6.198,20 millóns de euros corresponderon a pagos de pensións, a contía do total de ambas é superior á de 2007, producíndose un aumento nas catro provincias galegas. Na provincia da Coruña, con 2.395,88 millóns de euros é onde se produce o maior volume de pagos en pensións e representa o 38,65 % do total do mesmo en Galicia. En subsidios, no ano 2006 a provincia de Pontevedra supera á da Coruña, pero en 2007 tras un forte aumento A Coruña volve a superar os pagos da provincia de Pontevedra, e en 2008 tamén en algo máis de 21 millóns de euros.

Ao Réxime Xeral van destinadas prestacións por importe de 3.447,63 millóns de euros, máis do 50% do importe total dos pagos. O abono de prestacións derivadas do Réxime Agrario representan a parte máis importante dos pagos da Seguridade Social na provincia de Lugo e algo menos co Réxime Xeral en Ourense. No cómputo galego os gastos do Réxime Agrario constitúen o 20,56% do total dos pagos e os do Mar o 8,18%.

■ Cadro 13.13

Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por provincias. Galicia. 2004-2008

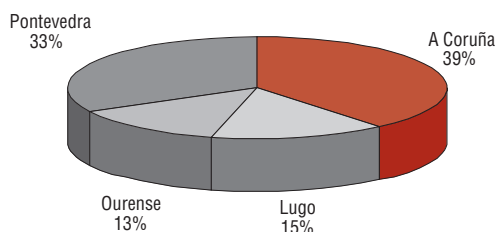
	PENSIONES					SUBSIDIOS					TOTAL				
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
A Coruña	1.855,92	1.978,23	1.978,79	2.168,25	2.395,88	119,03	126,48	131,25	172,97	182,14	1.974,95	2.104,71	2.110,04	2.341,22	2.578,02
Lugo	772,84	811,89	812,31	877,91	941,46	35,84	39,64	40,81	44,34	47,99	808,68	851,53	853,12	922,25	989,45
Ourense	689,08	723,96	724,56	776,48	843,48	31,58	31,63	32,50	35,21	37,98	720,66	755,59	757,06	811,69	881,46
Pontevedra	1.538,96	1.649,29	1.650,37	1.825,61	2.017,38	121,95	130,67	133,76	150,65	160,29	1.660,91	1.779,96	1.784,13	1.976,26	2.177,67
Galicia	4.856,80	5.163,37	5.166,03	5.648,25	6.198,20	308,40	328,42	338,32	403,17	428,40	5.165,20	5.491,79	5.504,35	6.051,42	6.626,60

Elaboración propia

Datos económicos en millóns de euros

Fonte: Subdirección General de Seguimiento Presupuestario de la Seguridad Social

Distribución dos pagos en 2008

■ Cadro 13.14

Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por réximes. Galicia. 2006 -2008

	A CORUÑA			LUGO			OURENSE			PONTEVEDRA			TOTAL		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Réxime Xeral	1.149,60	1.351,91	1.446,64	311,21	363,94	388,94	352,10	411,73	440,42	912,42	1.087,08	1.171,63	2.725,33	3.214,66	3.447,63
Réxime Especial Autónomos	184,71	217,15	244,87	68,32	80,04	92,61	71,46	83,78	93,45	133,14	158,93	178,92	457,63	539,90	609,85
Réxime Especial Agrario	394,59	416,99	417,66	375,92	395,68	393,54	258,43	265,17	262,40	274,87	289,38	288,62	1.303,81	1.367,22	1.362,22
Réxime Especial do Mar	158,57	178,70	188,07	22,42	25,68	27,19	0,00	0,00	0,00	276,95	310,84	326,82	457,94	515,22	542,08
Réxime Especial Minería do Carbón	7,55	8,58	9,15	6,10	6,79	6,82	3,85	4,08	4,02	3,44	3,71	3,76	20,94	23,16	23,75
Réxime Especial Empregados/as do Fogar	35,48	39,89	42,20	13,87	15,38	16,10	13,33	15,41	16,45	30,61	34,09	35,44	93,29	104,77	110,19
Accidentes de traballo e enfermidades profesionais	62,15	71,75	74,39	20,73	23,59	24,95	19,78	22,54	23,37	58,20	64,72	68,98	160,86	182,60	191,69
Non contributivas	117,39	30,46	124,47	34,55	9,95	36,98	38,50	8,05	40,42	96,07	24,53	100,63	286,51	72,99	302,50
Outras transferencias															36,69
Total	2.110,04	2.315,43	2.547,45	853,12	921,05	987,13	757,45	810,76	880,53	1.785,70	1.973,28	2.174,80	5.506,31	6.020,52	6.626,60

Elaboración propia

En millóns de euros

Fonte: Subdirección General de Seguimiento Presupuestario de la Seguridad Social

13.3. Análise dos datos sobre as pensións do sistema

13.3.1. Pensións de xubilación

O risco de vellez que dá orixe á pensión de xubilación pode concibirse de dous modos diferentes. Por un lado, a pensión pode presentarse como unha contraprestación aos servizos prestados por unha persoa ao longo da súa vida -pensión de vellez-. Dende un segundo punto de vista, o traballador/a ao chegar a certa idade é considerado como un inválido, as enfermidades da idade e a súa repercusión no rendemento profesional determina unha pensión de “retiro”. Configuraríase, en ambos casos, como un dereito de crédito a través do que paliar, mediante unha renda substitutiva, a perda da renda profesional.

Estas dúas concepcións non conducen sempre ás mesmas consecuencias. A idade da percepción da pensión dependerá, no primeiro caso, sobre todo, de consideracións económicas, mentres que no segundo, virá dada pola situación de invalidez que se presume. Sen embargo, na práctica, ambas as dúas aproxímanse, xa que as esixencias económicas obrigan a miúdo a atrasar o dereito á pensión que se fai coincidir coa época que a invalidez poida presumirse de feito para a maior parte dos traballadores/as.

Esta pensión presenta dende o punto de vista da Seguridade Social importantes problemas nos seus aspectos técnicos: a idade previsible, a determinación da contía da prestación -cálculo da base reguladora-, a compatibilidade pensión-traballo e a imprescritibilidade do dereito ao recoñecemento da pensión.

Actualmente en España os requisitos para o acceso á pensión de xubilación son: ter cumprida a idade regulamentaria e ter cuberto un período mínimo de carencia.

A idade prevista legalmente é a de 65 anos, se ben existen posibilidades de xubilarse anticipadamente nos seguintes casos:

Por razón do grupo o actividade profesional: Son grupos ou actividades cuxos traballos son de natureza excepcionalmente penosa, perigosa, tóxica ou insalubre e acusan elevados índices de morbilidade ou mortandade, sempre que os traballado-

res afectados acrediten na respectiva profesión ou traballo o mínimo de actividade que se estableza, se atopen de alta ou situación asimilada e cumpran os demais requisitos xerais esixidos (período de cotización e feito causante). A partir de xaneiro de 2008 a aplicación dos coeficientes reductores non pode dar lugar a que o interesado acceda á pensión de xubilación con idade inferior a 52 anos. Aplícase os traballadores incluídos no estatuto mineiro, persoal de vó de traballos aéreos, traballadores ferroviarios, artistas, profesionais taurinos, e bombeiros ó servizo das administracións ou organismos públicos.

Por discapacidade: A idade ordinaria de 65 anos se reducirá nun período equivalente ó que resulte de multiplicar o tempo efectivamente traballado os coeficientes do 0,25 en caso de discapacidade igual ou superior ó 45%, e do 0,50 se o traballador ten acreditado un grao de discapacidade igual ou superior ó 65% e precisa doutra persoa para a realización dos actos esenciais da vida ordinaria. Rexe tamén o límite de 52 anos.

Por ter a condición de mutualista : poderá causar dereito a pensión de xubilación a partir dos 60 anos con coeficientes reductores, para os traballadores/as que tiveran a condición de mutualistas nalgunha mutualidade laboral de traballo por conta allea antes do 1 de xaneiro de 1967, os de RENFE con anterioridade ó 14-7-1967, e os do réxime do Mar ó 1-8-1970, sempre que se atopen en alta ou asimilada á alta.

Xubilación flexible: o sistema de xubilación gradual e flexible, é o derivado da posibilidade de compatibilizar, unha vez causada, a pensión de xubilación con un contrato a tempo parcial, con xornada mínima do 25% e máxima do 75%, minorando a pensión a parte proporcional inversa á redución da xornada de traballo realizada polo pensionista, en relación á dun traballador a tempo completo comparable. Excepcionalmente, en determinados supostos (reconversión industrial, xubilación parcial con contratos de relevo, xubilación especial aos 64 anos, traballos penosos, tóxicos, etc.), poderanse xubilar con antelación á idade ordinaria sen coeficientes reductores.

Xubilación parcial: Os traballadores por conta allea que teñan máis de 60 anos e reúnan as demais condicións esixidas para ter dereito a pensión de xubilación podrán acceder á xubilación parcial nos seguintes termos:

Os maiores de 65 anos, reducindo a xornada entre un 25% e un 75% de xeito que dunha banda se posibilite a compatibilidade entre o percibo dunha pensión de xubilación e o desenvolvemento de actividades laborais e por outra permita a exoneración do pago de cotizacións sociais por continxencias comúns, excepto incapacidade temporal

Os menores de 65 deberán ser contratados a xornada completa, asimílanse ós contratados a tempo parcial cuxas xornadas , en conxunto sexan equivalentes en días teóricos ós dun traballador a tempo completo, debendo celebrarse simultaneamente un contrato de relevo.

Xubilación especial ós 64 anos, sen coeficiente reductor, sempre que os traballadores /as reúnan os requisitos xerais esixidos para causar dereito a xubilación ordinaria e pertencen a unha empresa que en virtude de convenio o pacto esté obrigada a substituír simultaneamente ó traballador que se xubila por outro inscrito como despregado.

O período mínimo de carencia da pensión de xubilación é de quince anos de cotización, dos cales polo menos dous deberán estar abranguidos dentro dos quince inmediatamente anteriores ao momento de causar o dereito, calculándose a contía en función da porcentaxe aplicable á base reguladora (a base reguladora calcúlase de acordo co cociente que resulte de dividir por 210 as bases de cotización do interesado dos 180 meses inmediatamente anteriores ao que se produza o feito causante), a porcentaxe obtense aplicando unha escala que comeza có 50% con quince anos, aumentando un 3% por cada ano adicional comprendido entre o décimo sexto e o vixésimo quinto e un 2% a partir do vixésimo sexto ata acadar o 100% aos 35 anos, tal como se especifica no seguinte cadro:

Anos de cotización	Porcentaxe sobre a base reguladora	Anos de cotización	Porcentaxe sobre a base reguladora
Aos 15 anos	50%	Aos 26 anos	82%
Aos 16 anos	53%	Aos 27 anos	84%
Aos 17 anos	56%	Aos 28 anos	86%
Aos 18 anos	59%	Aos 29 anos	88%
Aos 19 anos	62%	Aos 30 anos	90%
Aos 20 anos	65%	Aos 31 anos	92%
Aos 21 anos	68%	Aos 32 anos	94%
Aos 22 anos	71%	Aos 33 anos	96%
Aos 23 anos	74%	Aos 34 anos	98%
Aos 24 anos	77%	Aos 35 anos	100%
Aos 25 anos	80%		

O Real decreto lei 16/2001 establece que cando se acceda á pensión de xubilación a unha idade superior aos 65 anos a porcentaxe aplicable á respectiva base reguladora será a resultante de sumar ao 100 por 100, un 2 por 100 adicional por cada ano completo cotizado a partir dos 65 anos, sempre que en dito momento o interesado tivera acreditados 35 anos de cotización. Noutro caso, a porcentaxe adicional indicada aplicarase, cumpridos os 65 anos, dende a data na que acredítase dito período de cotización.

As pensións de xubilación da Seguridade Social constitúen as máis importantes dende o punto de vista numérico e tamén en contía económica.

Na Comunidade Autónoma Galega (cadro 13.15) hai, en 2008, 436.000 pensións de xubilación- 2.200 máis que en 2007, sobrepasando o número das dos últimos anos. Representan o 8,83% das 4.936.800 existentes en España. Do exame dos datos do cadro 13.15 e dos datos de informes de pasados anos pódese observar o incremento importantísimo do número das devanditas prestacións entre os anos 1997 e 1998, tanto na comunidade autónoma, como no total español, que é debido na súa maioría á conversión das pensións de incapacidade permanente dos beneficiarios/as de 65 ou máis anos en pensións de xubilación, mentres que os aumentos interanuais de 1999 a 2002 son máis cativos e consecuencia do aumento natural do número das pensións, en 2003 permanece na mesma cantidade, diminúe en 2004, en 1.800, volve a aumentar moi lixeiramente en 2005, máis significativamente en 2006, increméntanse en tan só 1.200 en 2007, e por último en 2.200 en 2008. Nas provincias de

Lugo e Ourense nos seis últimos anos baixan lixeiramente o número, mentres tamén en escasa medida aumentan nas outras dúas provincias galegas.

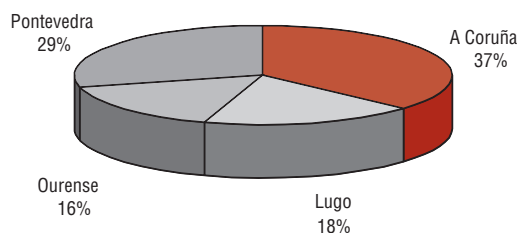
Pensións de xubilación. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-2008 ⁽¹⁾

■ **Cadro 13.15**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	101,6	55,6	54,9	57,8	269,9	2.803,8
	Media	282,09	251,62	248,92	279,69	268,61	308,07
1997	Nº	124,8	62,6	60,7	77,0	325,1	3.502,5
	Media	419,60	364,01	355,15	414,34	395,42	478,28
1998	Nº	147,8	83,0	74,8	111,0	416,6	4.400,9
	Media	433,53	374,40	365,07	427,70	407,99	496,15
1999	Nº	149,9	83,4	74,6	112,9	420,8	4.450,2
	Media	441,64	381,43	371,72	435,51	415,55	505,51
2000	Nº	151,7	83,5	74,3	114,6	424,1	4.493,4
	Media	469,47	402,42	391,97	463,46	441,17	538,68
2001	Nº	153,6	83,6	74,3	116,6	428,2	4.545,6
	Media	507,4	434,0	421,9	503,2	477,2	584,5
2002	Nº	154,7	83,4	73,9	118,2	430,1	4.575,3
	Media	531,2	455,0	441,2	531,0	501,8	615,1
2003	Nº	155,0	82,6	73,2	119,2	430,1	4.603,4
	Media	553,7	472,1	457,5	555,5	522,3	643,0
2004	Nº	154,9	81,4	72,3	119,7	428,3	4.619,6
	Media	587,3	499,0	482,4	589,1	553,4	681,6
2005	Nº	155,4	80,6	71,5	121,0	428,5	4.678,3
	Media	621,4	526,5	509,5	623,4	585,7	716,1
2006	Nº	157,5	80,4	71,2	123,4	432,6	4.809,3
	Media	655,1	552,8	535,3	656,3	616,9	752,8
2007	Nº	158,7	79,8	70,6	124,7	433,8	4.863,3
	Media	701,8	589,7	572,2	703,9	660,9	806,4
2008	Nº	160,4	79,2	70,1	126,4	436,0	4.936,8
	Media	737,0	616,0	598,5	739,9	693,9	845,4

(1) A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Pensións de xubilación en 2008

Como sinalabamos en informes anteriores, a estrutura da poboación das provincias de Lugo e Ourense, onde cun 24,84% da poboación da comunidade autónoma se concentra en 2008 preto dun 35% dos pensionistas de xubilación, constitúe un trazo fundamental e xoga un importante papel na elevada porcentaxe de Galicia sobre o total nacional. Destacan, doutra banda, en sentido contrario, o número relativamente escaso, 126.400, de pensións de xubilación da Seguridade Social en Pontevedra, se ben e como se pode observar, debido ao transvase de pensionistas de invalidez permanente de máis de 65 anos, en 1998, aumentan en 34.000 –case un 50% dos 77.000 existentes en 1997-.

A media en 2008 das pensións galegas de xubilación situouse en 693,90 euros ao mes, subindo 33 euros con respecto ao pasado ano, mentres que a media estatal sube, en 2008, 39 euros, situándose en 845,4 euros -151,5 por riba da media galega.

As provincias de Lugo e Ourense, polo importante número de pensións de xubilación do Réxime Agrario, aparecen ambas as dúas con máis de 230 euros de diferenza con respecto á media estatal.

13.3.2. Pensións de invalidez permanente

Nas orixes da institucionalización do seguro de invalidez, a finais do pasado século, este foi concibido como unha vellez prematura, dando orixe a unha renda vitalicia que supoñía en realidade unha liquidación anticipada da pensión de vellez. A evolución posterior permitiu definir a invalidez cunha noción distinta á de xubilación na que cada vez con maior énfase vaise poñendo o acento nas medidas encamiñadas á rehabilitación e recuperación do traballador.

A invalidez, dende o punto de vista de prestación contributiva, defínese pola súa relación co exercicio dunha actividade profesional, ben como unha incapacidade para exercer unha profesión determinada -incapacidade permanente total para a profesión habitual- podendo neste caso dedicarse a outra distinta, ou ben como unha incapacidade xeral para a obtención de calquera tipo de ingresos -incapacidade permanente absoluta-, que lle inhabilita por completo para toda profesión ou oficio.

A invalidez tamén pode orixinar unha incapacidade parcial para a profesión habitual, que no sistema español de Seguridade Social é aquela que sen acadar o grado de total, ocasiona ao traballador/a unha diminución do 33% no seu rendemento normal para dita profesión, sen impedirlle a realización das tarefas fundamentais desta.

A Seguridade Social española prevé tamén unha incapacidade absoluta agravada, que constitúe a gran invalidez, para aqueles traballadores/as incapacitados/as absolutos que, como consecuencia de perdas anatómicas ou funcionais, necesitan a asistencia doutra persoa para realizar os actos máis esenciais da vida, tales como vestirse, desprazarse, xantar ou análogos.

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social e a Lei 24/1997 establecen a regulación da invalidez absoluta e gran invalidez nos termos actuais, se ben introducen determinadas medidas que confiren unha maior transparencia e seguridade xurídica no recoñecemento e graduación das incapacidades permanentes (total e parcial) efectuadas de acordo a un listado que se aprobe regulamentariamente e a un réxime de incompatibilidades co traballo, pasando a denominarse e equipararse, a partir dos 65 anos, a pensión por incapacidade permanente á pensión de xubilación. Non obstante, o “acordo para a mellora e o desen-

volveremento do sistema de protección social" contempla a eliminación do tope de 65 anos para acceder á declaración de incapacidade permanente cando esta se derive de accidente de traballo ou enfermidade profesional.

As pensións de incapacidade experimentan pequenas subidas no seu número ata 1997 -ver informes anteriores e o cadro 13.16-, en que baixan en moi escasa medida en relación ao ano precedente. As pensións de incapacidade permanente sofren en 1998 unha drástica diminución polo feito de que a partir de novembro de 1997 os beneficiarios das pensións de incapacidade permanente de 65 anos ou máis pasen a ter a condición de xubilados. A baixada é de tal xeito que das 146.500 existentes en 1997 en toda Galicia quedan só 59.200; en 1998 dita diminución é maior porcentualmente en Galicia -o 59,59%- que no total estatal o -50,54%-. En 2008 o número das pensións de invalidez aumentan en 1.700 na comunidade autónoma. As 67.500 pensións de incapacidade permanente existentes en Galicia pasan a representar un 9,53% respecto do total de pensións na Comunidade Autónoma.

Pensións de invalidez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-2008 ⁽¹⁾

■ Cadro 13.16

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	36,3	32,8	23,2	54,7	147,0	1.567,9
	Media	251,10	226,82	229,24	240,22	238,21	284,33
1997	Nº	39,6	31,2	22,1	53,6	146,5	1.626,6
	Media	432,98	337,76	353,46	378,47	385,22	471,29
1998	Nº	19,5	10,9	7,7	21,1	59,2	804,5
	Media	456,19	355,08	372,07	396,08	407,74	492,94
1999	Nº	19,9	10,3	7,7	20,5	58,4	798,0
	Media	465,36	362,06	379,48	409,84	415,85	502,46
2000	Nº	20,5	9,8	7,9	19,9	58,0	792,6
	Media	498,95	397,78	415,22	452,67	455,04	542,59
2001	Nº	21,0	9,4	8,0	19,4	57,7	788,6
	Media	543,67	441,95	459,02	497,41	500,37	593,18
2002	Nº	21,5	8,9	8,1	19,2	57,8	787,4
	Media	574,92	473,36	491,83	530,84	533,22	628,66
2003	Nº	22,4	8,8	8,4	19,3	59,0	796,7
	Media	598,17	499,89	517,47	558,14	558,99	658,71
2004	Nº	23,3	8,9	8,7	20,1	61,0	815,1
	Media	625,07	533,42	545,79	589,82	589,00	694,14
2005	Nº	24,1	8,9	8,8	20,8	62,6	832,8
	Media	653,45	573,16	582,85	623,73	622,31	726,61
2006	Nº	24,7	9,0	8,9	21,5	64,1	859,8
	Media	674,70	600,76	611,10	649,49	647,07	756,21
2007	Nº	25,4	9,2	9,1	22,2	65,8	888,8
	Media	704,76	640,28	546,01	685,65	681,39	796,74
2008	Nº	26,37	9,26	9,17	22,70	67,50	906,84
	Media	726,33	675,68	674,50	712,32	707,67	826,39

Elaboración propia

Números en miles redondeados. Medias anuais

Promedio, en euros, a decembro de cada ano

(1) A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

O mesmo que ocorre coas pensións de xubilación, a proporción de pensións de invalidez en Galicia, en relación co total destas en España, era tradicionalmente moito maior que a da poboación. Sen embargo, despois de 1998 queda establecida nun 7,36%, fronte ao 9% do ano anterior; o que sen dúbida pon de manifesto o elevado número de incapacitados/as permanentes de 65 anos ou máis existentes en Galicia, que engrosan xa a partir de 1998 o número de pensionistas de xubilación. En 2008 aumentan moi lixeiramente nas provincias de Lugo e Ourense e en maior medida nas da Coruña e Pontevedra. No cómputo da comunidade autónoma sube en 1.700 pensións, aumentando en pequena contía no conxunto de España o número de pensionistas de incapacidade. A contía media da prestación de invalidez permanente en Galicia, é de 707,67 euros mes, subindo con respecto a 2007 en 26,28 euros, pero inferior en máis de 118 euros á media estatal, sendo significativamente baixas as correspondentes ás provincias de Lugo e Ourense.

O cadro 13.17 proporciónanos información sobre a distribución do número de pensións de invalidez segundo os grados de incapacidade. De acordo con estes datos o volume maior de pensionistas de invalidez en Galicia son os incapacitados totais: 42.755, que representan o 63,34% do total de inválidos/as galegos, e o 8,69% dos incapacitados totais españois, unha cifra maior en máis de dous puntos e medio que a que correspondería a proporción da poboación, aínda así moito máis baixa que a dos anos precedentes a 1998 en que en virtude do importantísimo transvase de incapacitados/as permanentes con 65 ou máis anos a xubilados operada en dito ano, corríxe en parte a enorme desproporción de anos anteriores.

**Pensións de incapacidade permanente en vigor segundo grao de incapacidade.
Por provincias. Galicia/España. 1998-2008**

■ **Cadro 13.17**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Gran invalidez						
1998	707	332	249	574	1.861	22.667
1999	734	340	256	579	1.909	23.147
2000	747	346	277	590	1.960	23.925
2001	760	341	283	589	1.973	24.724
2002	790	341	294	630	2.055	25.399
2003	828	330	300	658	2.117	26.436
2004	878	335	307	685	2.205	27.847
2005	909	338	302	702	2.251	28.779
2006	926	341	297	728	2.292	29.614
2007	967	341	293	742	2.343	30.760
2008	998	339	279	743	2.359	31.650
Incap. Perm. Absoluta (*)						
1998	7.453	3.440	2.809	8.523	22.225	368.411
1999	7.573	3.266	2.785	8.270	21.894	360.188
2000	7.655	3.077	2.852	7.963	21.547	353.756
2001	7.788	2.991	2.928	7.701	21.408	349.322
2002	7.908	2.900	3.059	7.407	21.274	345.974
2003	8.070	2.906	3.191	7.269	21.436	346.707
2004	8.197	2.960	3.219	7.333	21.709	351.597
2005	8.291	3.002	3.179	7.459	21.931	357.905
2006	8.255	3.102	3.139	7.587	22.083	369.726
2007	8.148	3.243	3.133	7.625	22.149	377.982
2008	8.198	3.339	3.113	7.652	22.302	381.941
Incap. Perm. Total						
1998	11.139	7.058	4.637	11.869	34.703	408.612
1999	11.421	6.700	4.617	11.510	34.248	410.376
2000	11.961	6.369	4.680	11.215	34.226	411.131
2001	12.370	6.012	4.727	10.984	34.091	411.249
2002	12.752	5.674	4.757	11.041	34.224	413.126
2003	13.427	5.550	4.933	11.347	35.257	421.043
2004	14.190	5.540	5.130	12.049	36.909	433.405
2005	14.825	5.527	5.329	12.614	38.295	444.183
2006	15.422	5.540	5.458	13.154	39.574	458.822
2007	16.267	5.577	5.614	13.767	41.225	478.639
2008	17.132	5.583	5.774	14.266	42.755	492.088
Inc. Perm. Parcial (1)						
1998	156	49	54	137	396	4.860
1999	135	44	48	122	349	4.307
2000	117	38	42	109	306	3.806
2001	102	30	33	101	266	3.323
2002	87	23	24	85	219	2.888
2003	76	17	22	75	189	2.531
2004	69	14	19	66	168	2.248
2005	64	12	18	58	152	1.922
2006	57	9	13	54	133	1.619
2007	47	9	10	50	116	1.396
2008	37	5	8	41	91	1.155

Elaboración propia

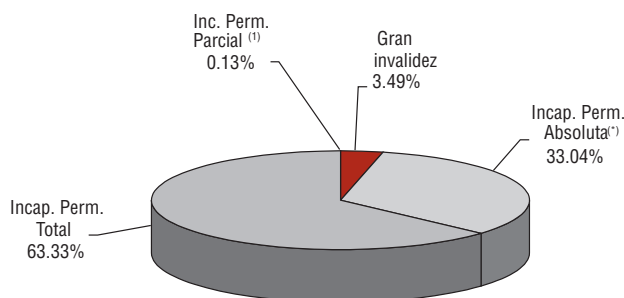
Medidas anuais en miles

(1) Estas pensións suprimíronse no ano 1966

(*)A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

Pensións de invalidez en Galicia en 2008

13.3.3. Pensións de viuvez

Integrada dentro do que tradicionalmente se considera como seguro por falecemento ou prestacións por morte e supervivencia, a pensión de viuvez ten como finalidade reparar o dano causado pola desaparición dun dos cónxuxes, e a ela ten dereito o supervivente, cónxuxe o parella de feito, neste caso se o falecemento é posterior a 1 de xaneiro de 2008, e con certos requirimentos económicos, nos seguintes termos de carácter xeral: se o falecido/a se atopase no momento do óbito en alta ou situación asimilada á alta, en caso de morte por enfermidade común deberá completar un período mínimo de cotización de cincocentos días, dentro dos cinco anos anteriores ao falecemento, non esixíndose ningún período en caso de accidente, sexa ou non laboral, ou enfermidade profesional. Se o falecido/a non estivera de alta ou situación asimilada á alta poderán causar dereito a pensión sempre que se acredite un período mínimo de cotización de quince anos (reforma da Lei 24/1997).

No suposto de separación ou divorcio, o dereito á pensión de viuvez corresponderá a quen sexa ou fora cónxuxe lexítimo, e aos separados/as ou divorciados/as que non contraeran novas nupcias, en contía proporcional ao tempo vivido co cónxuxe falecido, con independencia das causas que determinaran a separación ou o divorcio, garantizándose en todo caso el 40% a favor do cónxuxe o supervivente dunha parella de feito con dereito a viudedade. É compatible con calquera renda de traballo do beneficiario e coa pensión de xubilación ou incapacidade permanente a que o mesmo tivera dereito.

A Lei 24/1997, do 15 de xullo, sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social estableceu modificacións normativas nas prestacións de viuvez, co incremento da súa contía atendendo ao nivel de renda e cargas familiares, centrándose, prioritariamente, nas pensións mínimas daqueles que teñan menos de 60 anos, para equiparar a súa contía coas pensións mínimas que o sistema outorga aos viúvos/as maiores de 60 anos, o que se realizou gradualmente tendo plena aplicación no ano 2000. O "acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social" do 9 de abril de 2001 contempla a previsión do incremento da porcentaxe a aplicar sobre a base reguladora do 45% dese momento ata o 52% na actualidade e o 70% no caso de viúvos/as con cargas familiares e un novo marco de compatibilidades permitindo nalgúns casos manter a pensión aínda que o pensionista contraia novas nupcias. A lei 40/2007 de 30 de decembro de Medidas en materia de Seguridade Social equipara os matrimonios coas parellas de feito en relación coa viuvez.

Continúa en 2008 a tendencia no aumento de pensións de viuvez en Galicia (cadro 13.18), aumento que se cifra en 2.100 novos pensionistas viúvos ou viúvas máis que o ano anterior.

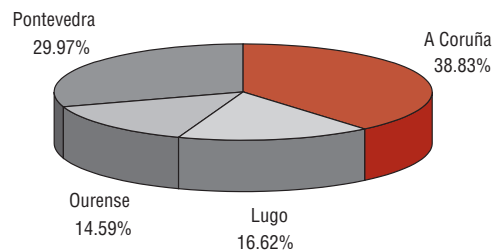
Pensións de viuvez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1998-2008

■ Cadro 13.18

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	44,8	21,6	18,4	34,6	119,5	1.541,0
	Media	175,80	137,43	138,96	171,94	162,07	188,76
1998	Nº	58,4	26,8	23,6	45,0	153,8	1.936,7
	Media	278,54	215,35	221,12	273,88	257,36	307,09
1999	Nº	59,7	27,3	24,0	45,9	156,9	1.973,3
	Media	283,85	219,45	225,26	278,92	262,22	312,91
2000	Nº	61,1	27,7	24,3	47,0	160,1	2.009,6
	Media	300,94	232,86	239,08	295,64	277,84	332,91
2001	Nº	62,3	28,0	24,6	47,9	162,8	2.042,4
	Media	329,6	255,7	262,4	323,4	305,0	364,9
2002	Nº	63,4	28,3	24,8	48,7	165,2	2.073,3
	Media	355,4	277,7	283,2	349,2	329,4	393,8
2003	Nº	64,5	28,7	25,1	49,6	167,9	2.106,2
	Media	387,5	305,8	308,7	380,9	359,8	429,7
2004	Nº	65,7	28,9	25,3	50,4	170,3	2.136,3
	Media	408,9	321,9	325,7	401,3	379,5	453,8
2005	Nº	66,9	29,3	25,6	51,3	173,0	2.165,9
	Media	429,0	337,7	343,1	419,2	397,9	474,6
2006	Nº	67,9	29,6	25,9	52,1	175,4	2.196,9
	Media	447,6	352,7	359,2	438,0	415,8	495,9
2007	Nº	68,9	29,7	26,1	53,0	177,7	2.225,5
	Media	474,7	374,5	382,9	464,0	441,3	526,2
2008	Nº	69,8	29,9	26,2	53,9	179,8	2.249,9
	Media	496,2	391,9	402,7	484,8	461,9	550,8

Elaboración propia
 Números en miles. Medias anuais
 Promedio, en euros, a decembro de cada ano
 Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

Pensións de viuvez en 2008

As 179.800 pensións de viuvez en Galicia representan un 7,99% do total español, destacando con respecto ao total da poboación, as cifras de Lugo e Ourense cunha maior porcentaxe sobre o total da poboación provincial que as da Coruña e Pontevedra.

Como sinalabamos en informes anteriores, a media da contía económica das pensións de viuvez nas provincias galegas –461,9 euros- é inferior á do conxunto de España, nun proceso, ademais, no que a diferenza a favor da media nacional vaise acrecentando ano tras ano, pasando, como pode observarse no citado cadro 13.18, dos 26,69 euros mensuais menos en 1990 a 88,9 en 2008.

Tendo en conta a baixa dotación destas pensións -o 52% da base reguladora (excepto viuvos/as con cargas familiares) ou o mínimo legal- e mesmo a posibilidade de reparto en caso de haber ex cónxuxes superviventes ou parellas de feito con dereito á pensión, a diferenza da contía en máis dun 16,14% reviste, se cabe, maior importancia. Como no resto das pensións, as diferenzas das medias de Lugo e Ourense, con respecto ao total español, son aínda maiores.

13.3.4. Pensións de orfandade

A pensión de orfandade que deriva do falecemento do causante, ten por finalidade a obtención dunha prestación por cada un dos fillos/as, calquera que sexa a natureza legal da súa filiación, que sexan menores de certa idade ou estean incapacitados/as para todo traballo, sempre que no seu caso teña cuberto o período mínimo de cotización esixido para ter dereito á pensión de viuvez.

A incapacidade para o traballo debe ser permanente e absoluta, que inhabilite para toda profesión ou oficio.

Tamén terán dereito á pensión de orfandade, nas mesmas condicións, os fillos/as adoptivos do causante, sempre que a adopción tivera lugar con dous anos de antelación.

Así mesmo, terán dereito os fillos/as que o cónxuxe supervivente levara ao matrimonio sempre que se celebre con dous anos de antelación, se comprobe que convivían co causante e ás súas expensas e que non teñan dereito a outra pensión da Seguridade Social, nin queden familiares con obriga e posibilidades de prestarlles alimentos, segundo a lexislación civil.

A Lei 24/1997, do 15 de xullo, sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social que desenvolve o Pacto de Toledo ampliou o límite de idade para o percibo das pensións de orfandade, calquera que sexa a natureza legal da filiación, dende os 18 aos 21 anos, e no suposto de que non sobrevivira ningún dos pais, o límite será aos 23 anos, tendo aplicación dende 1999. O “acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” contempla a elevación de novo do límite, fixándoo en 22 anos con carácter xeral e en 24 para a orfandade absoluta a partir de 2002.

Durante 2008 produciuse en Galicia (cadro 13.19) un incremento de 190 pensións de orfandade, con respecto o ano anterior; aumento que ten lugar en todas as provincias, excepto Ourense que diminúe en 27. Os 19.933 orfos acollidos ao sistema da Seguridade Social no país galego representan o 7,64% do total estatal, dos cales o 41,02% son da Coruña, o 33,76% de Pontevedra, o 13,20% de Lugo e o 12,02% de Ourense.

O importe medio da contía da pensión experimenta un moderado aumento, en Galicia, algo maior que no total español, sendo a da Comunidade Autónoma Galega lixeiramente inferior á media estatal, cunha diferenza, a favor do total do Estado, no ano 2008 de 5,85 euros mensuais.

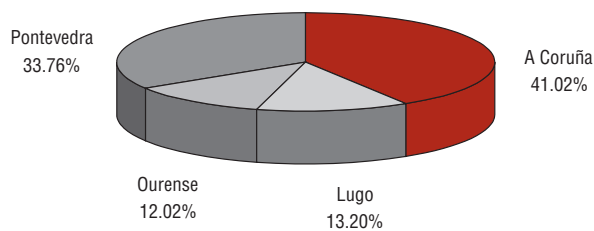
Pensións de orfandade. Por provincias. Galicia/España. 1990/1998-2008

■ Cadro 13.19

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	5.448	1.564	1.561	4.707	13.280	163.653
	Promedio	154,31	138,21	137,60	155,83	150,99	157,84
1998	Nº	7.559	2.363	2.127	6.369	18.418	231.733
	Promedio	181,52	167,37	174,46	176,58	177,18	186,05
1999	Nº	7.593	2.373	2.134	6.389	18.489	232.625
	Promedio	184,76	170,30	177,76	179,61	180,32	189,45
2000	Nº	8.391	2.627	2.341	7.118	20.477	260.684
	Promedio	196,18	180,54	187,83	189,29	190,83	200,26
2001	Nº	8.188	2.539	2.318	6.938	19.983	254.962
	Promedio	216,05	197,53	205,52	205,65	208,86	219,17
2002	Nº	8.723	2.734	2.474	7.349	21.280	272.885
	Promedio	227,60	207,54	214,70	217,31	219,97	230,92
2003	Nº	8.533	2.719	2.468	7.147	20.867	268.559
	Promedio	242,42	220,44	228,24	230,01	233,63	245,47
2004	Nº	8.358	2.673	2.467	6.950	20.448	263.883
	Promedio	261,69	241,35	246,65	247,29	252,32	263,86
2005	Nº	8.246	2.674	2.440	6.804	20.164	260.720
	Promedio	284,80	264,12	268,36	268,98	274,73	283,74
2006	Nº	8.167	2.637	2.416	6.744	19.964	258.837
	Promedio	300,25	277,92	286,15	287,47	291,27	298,87
2007	Nº	8.058	2.607	2.423	6.655	19.743	256.962
	Promedio	326,45	304,90	311,38	309,86	316,16	323,62
2008	Nº	8.177	2.631	2.396	6.729	19.933	261.012
	Promedio	343	323,84	328,46	323,35	331,92	338

Elaboración propia
 Datos do nº de pensións en euros, a decembro de cada ano
 Fonte: INSS

Pensións de orfandade en 2008

13.3.5. Pensións en favor de familiares

O aseguramento derivado da morte pode chegar ademais de ao cónxuxe e aos fillos/as a outros parentes consanguíneos do causante -avós, pais, irmáns e netos- que reúnan certos requisitos, entre eles, ineludiblemente, a convivencia co causante dous anos antes do falecemento, non ter dereito a outra pensión e carecer de medios de subsistencia e de familiares obrigados a dar alimentos.

En 2008, segundo o cadro 13.20, increméntase en 81 o número de pensións en relación co ano anterior, para acadar os 5.367 pensionistas galegos que representan o 14,25% do total do conxunto nacional.

O dato máis salientable da análise provincial é o elevado número de pensionistas da provincia de Ourense, sobre todo, se a comparamos con Lugo, á que case duplica. Increméntase o número de pensións nas catro provincias galegas.

No que se refire á contía media de pensión cabe destacar polo que atinxe ao global galego en 2008 (409,41 euros-), que é netamente inferior á media estatal -443,94 mensuais-, e a media na provincia de Lugo é máis de 31 euros inferior a media galega.

Pensións a favor de familiares. Por provincias. Galicia/España. 1990/1998-2008

■ Cadro 13.20

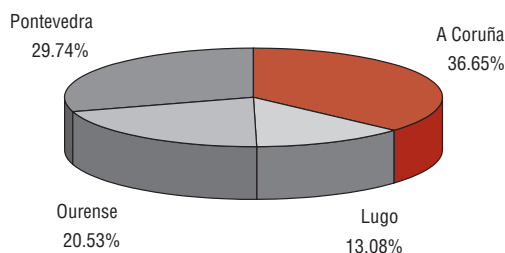
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	977	193	462	1.110	2.742	26.484
	Media	188,74	189,47	171,65	175,81	180,68	190,59
1998	Nº	1.659	502	898	1.646	4.705	45.460
	Media	230,87	205,90	221,74	224,36	224,18	225,49
1999	Nº	1.669	503	905	1.643	4.720	45.270
	Media	234,38	210,31	226,06	228,39	228,13	229,75
2000	Nº	1.779	550	959	1.654	4.942	44.156
	Media	249,33	227,68	242,95	242,53	243,40	248,61
2001	Nº	1.816	556	966	1.607	4.945	42.977
	Media	270,75	255,53	264,16	262,53	265,08	274,29
2002	Nº	1.842	587	1.003	1.638	5.070	42.112
	Media	291,11	268,13	278,12	281,72	282,84	296,57
2003	Nº	1.886	618	1.022	1.647	5.173	41.576
	Media	313,75	285,70	301,94	302,73	304,56	323,14
2004	Nº	1.899	636	1.031	1.604	5.170	40.502
	Media	335,45	304,62	321,29	325,08	325,61	345,88
2005	Nº	1.925	653	1.065	1.591	5.234	39.570
	Media	355,45	323,80	340,57	349,48	346,66	370,21
2006	Nº	1.926	677	1.094	1.595	5.292	38.700
	Media	376,41	338,31	361,51	369,16	366,27	393,46
2007	Nº	1.938	683	1.078	1.587	5.286	37.932
	Media	403,02	362,46	389,20	397,47	393,30	424,46
2008	Nº	1.967	702	1.102	1.596	5.367	37.674
	Media	420	378,39	403,32	414,58	409,41	444

Elaboración propia

Datos do nº de pensións en euros, a decembro de cada ano

Fonte: INSS

Pensións en favor de familiares en 2008

13.4. Outras prestacións

A Lei 42/1994, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e de orde social crea unha nova figura entre as prestacións da Seguridade Social: a incapacidade temporal, que vén a substituír á incapacidade laboral transitoria (ILT) e á invalidez provisional. A incapacidade temporal ten unha duración de doce meses, prorrogables por outros seis. Así mesmo, a citada lei desvincula da incapacidade temporal a continxencia de maternidade, que adquire categoría de prestación autónoma con dereito a unha cobertura do 100% da base reguladora.

Examinaremos dentro deste apartado os datos de incapacidade temporal e maternidade, obtidos do Instituto Nacional da Seguridade Social no que se refire aos procesos de incapacidade e da información das memorias da Delegación do Goberno en Galicia nos aspectos económicos das prestacións de incapacidade temporal e maternidade.

13.4.1. Prestacións de incapacidade temporal

Existían, a decembro de 2008 -cadro 13.21- 19.341 traballadores/as en proceso de Incapacidade Temporal -2.920 menos que a mesma data do ano anterior- dos que o número maior correspondían a provincia de Pontevedra: 7.874 e o inferior á de Ourense: 1.901, o importe total da prestación de incapacidade temporal no ano 2008 e de algo máis de 221 millóns de euros- ver cadro 13.22-, diminuíndo en 160 mil euros o importe con respecto o ano anterior. A contía maior corresponde tamén a provincia de Pontevedra: 95,59 millóns e a máis cativa a Ourense: 20,29 millóns de euros.

■ Cadro 13.21

Procesos de Incapacidade Temporal 2007 / 2008. Galicia

	R. Xeral		Autónomos ⁽¹⁾		Agrario ⁽¹⁾		E. fogar		Min. de carbón		Total	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
A Coruña	5.871	4.966	1.138	1.706	684	41	311	338	0	1	8.004	7.052
Lugo	1.583	1.470	435	857	733	27	173	160	0	0	2.924	2.514
Ourense	1.645	1.347	375	427	164	5	143	122	0	0	2.327	1.901
Pontevedra	6.790	5.935	1.181	1.569	649	41	386	329	0	0	9.006	7.874
Galicia	15.889	13.718	3.129	4.559	2.230	114	1.013	949	0	1	22.261	19.341

Número de subsidios en vigor a 31 de decembro

(1) a 1 de xaneiro de 2008 os traballadores por conta propia de rexíme agrario integranse no de autónomos (Lei 18/2007 de 4 de xullo)

Fonte: INSS

Importe anual de prestacións por incapacidade temporal. Galicia. 1999 -2008

■ Cadro 13.22

	Importe									
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
A Coruña	52,48	47,11	49,02	51,38	58,60	68,28	73,94	77,73	80,56	78,47
Lugo	17,90	16,85	16,80	17,27	18,20	21,72	24,94	26,00	26,57	26,81
Ourense	15,55	13,54	14,98	14,45	16,85	19,13	18,62	19,62	19,59	20,29
Pontevedra	56,78	56,01	61,24	63,10	69,71	77,24	84,68	88,32	94,60	95,59
Galicia	142,71	133,51	142,05	146,20	163,35	186,37	202,18	211,67	221,32	221,16

Elaboración propia

Importe en millóns de euros

(1) Agás ISM. Contempla en 1999 os beneficios de invalidez provisional que residualmente manteñen a prestación ata a súa finalización

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

13.4.2. Prestacións de maternidade

Considéranse situacións protexidas a maternidade, a adopción e o acollemento pre-adoptivo ou permanente, durante os períodos de descanso que se aproveiten por ditas situacións. A prestación consiste nun subsidio en función da base reguladora que, no caso da maternidade, é de 16 semanas de duración, ampliábles por parto múltiple en dúas semanas máis por cada fillo. Nos supostos de adopción e acollemento, tanto preadoptivo como permanente, de menores de ata seis anos, a suspensión terá unha duración de 16 semanas, ampliábles no suposto de adopción ou acollemento múltiple en dúas semanas por fillo/a; esténdese o suposto a maiores discapacitados/as ou minusválidos/as con especiais dificultades de inserción. O período de descanso poderá ser disfrutado pola nai ou a opción desta, tamén polo outro proxenitor no caso de que ámbolos dous traballen, sen perxuício das seis semanas inmediatas ó parto de descanso obligatorio para a nai.

Os períodos de suspensión do contrato de traballo por maternidade, adopción ou acollemento, ou por paternidade poderán disfrutarse en réxime de xornada completa ou a tempo parcial, neste caso precísase acordo previo entre o empresario e o traballador afectado.

Dacordo co se contempla no cadro 13.23 existen 4.039 perceptores do subsidio de maternidade en Galicia a 31 de decembro de 2008 - 477 máis que na mesma data do ano anterior-, dos que na súa maior parte – 86%- corresponden ao réxime xeral e só 5 subsidios ao agrario. Por provincias A Coruña ten o número máis grande de beneficiarios -1.727 – e Lugo o máis escaso -371 - . O importe anual en concepto de maternidade en Galicia, cadro 13-24 representa en 2008 a cantidade de 87,29 millóns de euros incluída a prestación de paternidade, dos que o 82,23% abóanse nas provincia da Coruña e Pontevedra.

Subsidios de maternidade en vigor a 31.12.2008. Galicia

■ Cadro 13.23

	R. Xeral	Autónomos	Agrario	E. fogar	Min. de carbón	Total
A Coruña	1.486	206	3	32	0	1.727
Lugo	307	50	0	14	0	371
Ourense	321	48	0	4	0	373
Pontevedra	1.351	182	2	33	0	1.568
Galicia	3.465	486	5	83	0	4.039

Fonte: Mº de Traballo e Asuntos Sociais: INSS

Importe anual de prestacións por maternidade. Galicia. 1999 -2008

■ Cadro 13.24

	Importe									
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ⁽¹⁾	2008 ⁽¹⁾
A Coruña	10,79	12,74	15,73	15,10	19,59	20,37	23,20	23,40	31,94	37,72
Lugo	2,25	2,98	3,08	3,66	3,96	4,21	4,81	4,82	6,26	7,80
Ourense	2,08	2,73	3,09	3,33	4,05	4,10	4,85	4,87	6,12	7,71
Pontevedra	9,23	10,67	12,58	13,09	17,58	17,78	20,53	20,61	27,31	34,06
Galicia	24,35	29,12	34,48	35,18	45,18	46,46	53,39	53,70	71,63	87,29

Elaboración propia

Importe en millóns de euros

(1) Incluído paternidade

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

13.4.3. Prestacións por desemprego

A normativa española de Seguridade Social sinala que a prestación de desemprego ten por obxecto garantir a continxencia na que se atopan aqueles/as que, podendo e querendo traballar, perden o seu emprego ou ven reducida a súa xornada ordinaria de traballo.

O desemprego é total cando o traballador/a cesa con carácter temporal ou definitivo na actividade que viña desenvolvendo e vese privado consecuentemente do seu salario. O desemprego é parcial cando o traballador/a ve reducida temporalmente a súa xornada ordinaria de traballo, polo menos nunha terceira parte, sempre que o salario sexa obxecto de análoga redución.

A protección por desemprego estrutúrase nun nivel contributivo e noutro nivel asistencial. O nivel contributivo ten por obxecto proporcionar prestacións substitutivas das rendas salariais deixadas de percibir como consecuencia da perda dun emprego anterior ou da redución da xornada. A duración da prestación por desemprego está

en función dos períodos de ocupación cotizados nos 6 anos anteriores á situación legal de desemprego de acordo a unha escala que na actualidade vai dende un mínimo de 120 días de prestación aos que cotizaron un período abranguido entre 360 días, ata 539, a un máximo de 720 días aos que cotizaran máis de 2.160 días.

O nivel asistencial, complementario do contributivo, garante a protección a traballadores/as desempregados/as en condicións determinadas que enumera o artigo 215 da Lei xeral da seguridade social (ter esgotado a prestación por desemprego e ter responsabilidades familiares, ou ben, ser un maior de 45 anos, traballador emigrante retornado, liberado de prisión, etc.).

Doutra banda o Real decreto 236/2000 de 18 de febreiro estableceu, seguindo as directrices sobre o emprego da Unión Europea, a renda activa de inserción, que con modificacións posteriores a última o Real decreto 1369/2006, de 24 de novembro, combina medidas activas con pasivas e vai dirixido a mellorar a capacidade de inserción profesional dos desempregados/as de longa duración. Configúrase como un itinerario de inserción laboral a partir dun compromiso de actividade, cunha titoría individualizada, incorporando ao beneficiario a programas de emprego e/ou formación e co apoio complementario dunha renda como axuda económica.

Poderán ser beneficiarios/as do programa os traballadores/as desempregados/as que teñan cumprida a idade de 45 anos; que acrediten unha minusvalía ou incapacidade, emigrantes retornados, vítimas da violencia doméstica que á súa vez reúnan en cada caso as condicións previstas nas normas específicas de cada un dos colectivos. Ademais, o Real decreto 945/2003 impón o que non foran beneficiarios/as do programa no ano anterior, salvo que se incorporaran a el por acreditar minusvalía o ser vítima de violencia doméstica e non foran beneficiarios de tres programas de renda activa.

A renda, cunha duración máxima de once meses, será igual ao 80% do indicador público de renda de efectos múltiples (IPREM) mensual vixente en cada momento salario mínimo interprofesional vixente, excluída a parte proporcional das dúas pagas extraordinarias.

No cadro 13.25 preséntanse os datos do número de beneficiarios/as da prestación por desemprego. A tendencia incrementista do número de perceptores/as que se experimenta en Galicia de 1990 a 1993 (ver informes de anos anteriores), cun aumento achegado ao 40%, québrase en 1995, cun descenso de 10.825 perceptores, e continúa en 1996, 1997, 1998 e 1999 dun xeito decrecente con 17.293, 10.612, 7.768 e 4.883 beneficiarios/as menos anualmente, respectivamente. Esta tendencia volve a trocarse no ano 2000 e continúa en 2001 e 2002 con aumentos sucesivos, volvendo a diminuír lixeiramente en 2003 no que en media anual establécese en 70.588 beneficiarios/as, en 2004 ten lugar un incremento de 4.700 perceptores/as no ámbito da Comunidade, en 2005 o aumento é de 3.500, en 2006 de 600 e en 2007 de 100 beneficiarios. En 2008 o incremento é moi notorio: 15.000 beneficiarios máis situándose en 94.300. O incremento prodúcese tamén no conxunto de España na cifra de 394.000 que representa o 27,7 % de aumento co respecto a 2007. Nas provincias galegas o maior incremento de perceptores prodúcese en Pontevedra, en 7.100, pero aumentan tamén en grande medida nas outras tres provincias galegas.

■ Cadro 13.25

Beneficiarios/as da Prestación por Desemprego. Galicia/ España. 1993/2002-2008

	1993	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
A Coruña	44.000	30.500	29.400	30.900	32.600	33.300	33.200	38.500
Lugo	12.900	7.800	7.600	8.300	8.000	8.100	8.100	9.300
Ourense	16.000	9.500	8.900	9.600	10.100	9.900	9.900	11.300
Pontevedra	39.700	25.300	24.700	26.300	27.900	27.900	28.100	35.200
Galicia	112.600	73.200	70.600	75.100	78.600	79.200	79.300	94.300
España	1.993.000	970.800	1.004.700	1.065.100	1.103.900	1.145.600	1.421.000	1.815.000

Nº de beneficiarios/as en centos

Fonte: Mº de Traballo e Asuntos Sociais

Os 94.300 beneficiarios/as das prestacións de desemprego (cadro 13.25) supoñen o 5,20% do total español, dos que o número dos beneficiarios/as das prestacións contributivas e asistenciais é 55.230 e 33.742 respectivamente. No total da Comunidade galega, deberíamos sumar os preceptores/as da renda activa de inserción en número de 5.180 en Galicia.

13.5. Pensións de carácter non contributivo e asistencial

A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, tratou de realizar unha regulación unitaria das distintas accións dos poderes públicos para integralas nun nivel non contributivo de pensións en favor daqueles cidadáns que se atopen en situación de necesidade protexible e carezan de recursos económicos propios suficientes para a súa subsistencia.

As pensións non contributivas son prestacións periódicas vitalicias ou de duración indeterminada en función da idade ou a incapacidade e a favor daquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para acadar prestacións de nivel contributivo pola realización de actividades profesionais.

Sen embargo, as pensións non contributivas da Lei 26/1990 veñen, en realidade, a substituír, se ben con distinto alcance e maior contía, ás de vellez e enfermidade do Fondo de Asistencia Social (FAS) -que, aínda así e transcorridos dezaioito anos da implantación das non contributivas, seguen subsistentes para quen as cobraba, se non opta polas novas- e aos subsidios de garantía de ingresos mínimos e o de axuda de terceiras persoas da Lei de integración social do minusválido (LISMI), nas mesmas condicións que as do FAS.

Por outra banda, a Xunta de Galicia, mediante a Lei 9/1991, do 2 de outubro, de Medidas básicas para a reinserción social, estableceu unha prestación, a Renda de Integración Social (RISGA), co obxecto de garantir un mínimo de subsistencia persoal a cidadáns abranguidos entre os 25 (nalgúns casos de 18), e os 65 anos que, polo tanto, completaría a acción protectora de grupos específicos, terceira idade e incapacitados, coas daquelas persoas que, aínda que tendo idade laboral e sen causa legal de incapacidade física ou psíquica, non teñen recursos mínimos para poder afrontar as necesidades máis urxentes.

Como sinala a propia Lei 9/1991, trátase de establecer unha prestación social destinada a garantir recursos económicos de subsistencia a quen careza deles, así como

lograr a súa autonomía e integración normalizada mediante un proxecto personalizado de inserción.

A Xunta de Galicia, ante as críticas de carácter xeneralizado sobre a ineficacia desta prestación de cara á loita contra a pobreza e a exclusión social plasmadas nun informe que o Valedor do Pobo publicou en novembro de 1998, modificou, mediante a Lei 1/1999, do 5 de febreiro, algúns artigos co obxecto de configurala, segundo especifica a exposición de motivos, como unha verdadeira renda familiar, flexibilizar os requisitos esixidos, e axilizar o procedemento.

As pensións do Fondo de Asistencia Social (FAS) son axudas económicas de carácter periódico a favor de anciáns e de enfermos ou inválidos para o traballo. A contía mensual destas pensións foi en 2008 de 149,86 euros ao mes con 14 pagas.

Segundo os datos do cadro 13.26, que contempla o número de pensións do FAS polos dous conceptos de velez e enfermidade existentes en 1990 e entre 2004-2008, despois dun descenso moi acusado xa son absolutamente residuais estas prestacións, como consecuencia da implantación das novas pensións non contributivas (mellor dotadas economicamente), ás que deben acceder os novos peticionarios, e que ademais teñen dereito de opción os beneficiarios das do FAS sempre que reúnan os requisitos.

En 2008, o número total de pensionistas do FAS é só de 63 en Galicia, cun descenso respecto ao ano anterior de 17 representando dito número global de Galicia o 0,31% dos 19.735 que existen no total español, sendo a provincia de Ourense con 22 pensións, seguida de Pontevedra con 19 as que reúnen un maior número de beneficiarios.

■ **Cadro 13.26** **Pensións do Fondo de Asistencia Social. Por provincias. Galicia/España. 1990/2004-2008**

	Velez						Enfermidade						Total					
	1990	2004	2005	2006	2007	2008	1990	2004	2005	2006	2007	2008	1990	2004	2005	2006	2007	2008
A Coruña	7.900	53	22	6	3	2	7.100	59	31	29	17	10	15.000	112	52	35	20	12
Lugo	2.300	15	10	7	4	2	2.100	25	18	12	9	8	4.400	40	28	18	13	10
Ourense	2.500	22	15	11	7	4	2.100	40	32	27	23	17	4.600	62	46	38	30	22
Pontevedra	5.100	23	14	9	6	5	3.600	35	25	22	17	14	8.700	58	39	31	23	19
Galicia	17.700	113	60	33	20	13	14.900	159	105	90	66	49	32.600	272	165	122	86	63
España ⁽¹⁾	161.200	9.560	7.425	5.572	3.544	2.703	166.600	29.068	25.676	22.285	19.397	17.032	327.800	38.628	33.101	27.857	22.941	19.735

Elaboración propia

Medias anuais en miles de persoas. Ano 1990 redondeados en centos

(1) Sen datos do País Vasco

O R.D. 357/1991, do 15 de marzo, permite aos beneficiarios das pensións asistenciais pasar a percibir unha pensión non contributiva, reúnen os requisitos esixidos para isto, debendo, nese caso, renunciar á do FAS, dado o carácter incompatible de ambas

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e Xunta de Galicia

Continúa tamén en 2008, o proceso de diminución do número de prestacións derivadas da LISMI -cadro 13.27- pola posta en vigor, a partir de 1991, das pensións non contributivas. A acción protectora da lei comprende:

- Asistencia sanitaria e prestación farmacéutica.
- Rehabilitación médico – funcional e recuperación profesional.
- Medidas de integración social.
- Subsidio de garantía de ingresos mínimos.
- Subsidio por axuda de terceira persoa.
- Subsidio de mobilidade e compensación por gastos de transporte.

A contía do subsidio de garantía de ingresos mínimos foi en 2008 de 149,86 euros, ao mes; o de axuda de terceira persoa, de 58,45 euros e o de mobilidade e compensación por gastos de transporte de 56,14 euros mensuais. Non obstante, no caso que o beneficiario do subsidio de garantía de ingresos mínimos perciba unha prestación económica análoga, a contía do subsidio reducirase nunha cantidade igual o importe daquela prestación.

Os 2.132 beneficiarios da LISMI en Galicia representan o 4,86% dos 43.891 pensionistas españois, cunha diferenza moi notable do número de beneficiarios na provincia da Coruña e Pontevedra- 724 e 927 - con respecto a Lugo e Ourense, con tan só 119 e 362 beneficiarios, respectivamente.

Beneficiarios das prestacións da LISMI. Por provincias. Galicia/España. 1991/2003-2008

■ Cadro 13.27

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Subsidio de garantía ingresos mínimos	1991	7.309	1.956	2.645	8.215	20.125	251.092
	2003	906	155	280	1.088	2.429	56.868
	2004	791	123	228	943	2.085	49.878
	2005	682	106	199	805	1.792	43.537
	2006	591	93	180	705	1.569	38.246
	2007	510	78	154	598	1.340	33.149
	2008	439	66	132	518	1.155	28.728
Subsidio axuda de terceira persoa	1991	3.337	798	888	3.074	8.097	91.560
	2003	240	35	24	182	481	8.385
	2004	193	27	18	159	397	7.018
	2005	159	24	16	134	333	5.881
	2006	133	22	13	117	285	4.898
	2007	110	20	11	97	238	4.074
	2008	90	17	10	84	201	3.391
Subsidio de mobil. compens. por pagos de transporte	1991	1.818	104	117	852	2.891	38.769
	2003	251	25	9	102	387	5.521
	2004	219	26	5	99	349	4.874
	2005	191	24	4	86	305	4.278
	2006	171	21	3	72	267	3.762
	2007	152	23	3	66	244	3.255
	2008	132	25	3	61	221	2.845
Asistencia sanitaria e prestación farmacéutica	1991	3.664	395	782	3.525	8.366	56.140
	2003	501	54	192	676	1.423	20.621
	2004	439	39	197	631	1.306	19.292
	2005	409	34	203	601	1.247	18.087
	2006	307	31	211	465	1.014	15.186
	2007	222	30	221	434	907	14.331
	2008	189	35	229	426	879	13.893
Total	1991	11.410	2.463	3.556	11.482	28.911	329.792
	2003	1.559	214	471	1.694	3.938	79.665
	2004	1.367	172	424	1.517	3.480	71.117
	2005	1.216	153	399	1.368	3.136	63.369
	2006	1.017	137	388	1.137	2.679	54.989
	2007	840	124	375	1.010	2.349	48.877
	2008	724	119	362	927	2.132	43.891

Elaboración propia

(1) A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, suprimen estes subsidios pero seguen cobrándolos os que os percibían con anterioridade á entrada en vigor da lei, agás que os interesados pasen a percibir unha pensión non contributiva.

medias anuais agás 1991 que é a Decembro

A suma de cada unha das rúbricas dos beneficiarios, segundo a clase de prestación, non coincide necesariamente co total de beneficiarios, xa que un mesmo beneficiario pode recibir máis dunha prestación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

As pensións non contributivas que como apuntabamos anteriormente establécense para aquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para alcanzar a prestación de nivel contributivo, poden obterse por estar en situación de invalidez minusvalía igual ou superior ao sesenta e cinco por cento- ou en idade de xubilación –ter cumpridos os sesenta e cinco anos de idade-, ademais doutros requisitos como carecer de rendas ou ingresos suficientes. O importe mensual das prestacións non contributivas estableceuse para 2008 en 328,44 euros, abonándose dúas pagas extraordinarias da mesma contía os meses de xuño e novembro. No caso de invalidez igual ou superior ao 75%, se precisase do concurso doutra persoa a contía incrementase con un complemento do 50%.

No cadro 13.28 observamos que en 2008 produciuse en Galicia unha diminución de 1.459 pensionistas beneficiarios de prestacións non contributivas. A partir de 1996 (ver informes anteriores) o número de beneficiarios de pensións non contributivas de invalidez supera aos de xubilación, aínda que nos últimos anos- dende 2000 medraron máis os pensionistas de xubilación. En 2008, as pensións de invalidez descenden en 661, e as de xubilación en 795, non obstante, estas en número de 31.052 constitúen as maioritarias. Por provincias o colectivo da provincia da Coruña, con 20.598 pensionistas, representa o 41,03% do total galego. En sentido oposto, na provincia de Lugo soamente existen 5.867 pensionistas desta modalidade, que constitúen o 11,69% do total de Galicia.

■ Cadro 13.28

Pensións non contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1994/2005-2008

	Invalidez					Xubilación					Total				
	1994	2005	2006	2007	2008	1994	2005	2006	2007	2008	1994	2005	2006	2007	2008
A Coruña	5.179	8.428	8.191	7.866	7.527	7.406	13.970	13.768	13.404	13.071	12.585	22.398	21.959	21.270	20.598
Lugo	1.406	2.305	2.234	2.151	2.058	1.437	3.912	3.911	3.876	3.809	2.843	6.217	6.145	6.027	5.867
Ourense	2.909	3.017	2.959	2.866	2.753	2.312	4.693	4.678	4.616	4.475	5.221	7.710	7.637	7.482	7.227
Pontevedra	3.764	7.173	7.051	6.926	6.810	4.133	10.188	10.164	9.951	9.697	7.897	17.361	17.215	16.878	16.506
Galicia	13.258	20.923	20.435	19.809	19.148	15.288	32.763	32.521	31.847	31.052	28.546	53.686	52.956	51.657	50.198
España	114.487	205.319	204.844	203.401	199.410	154.486	279.189	276.920	270.980	265.314	268.973	484.508	481.764	474.382	464.724

Elaboración propia

Medias anuais agás os datos Galicia 1994 a decembro de dito ano

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

No cadro 13.29 contéplase o número de pensións non contributivas por comunidades autónomas. Galicia é, despois de Andalucía e Cataluña, a comunidade con maior número absoluto de pensionistas non contributivos e a de maior número porcentual con respecto ao total de habitantes. Os 50.198 perceptores de pensións non contributivas representan o 10,80% do total nacional, moi por riba de comunidades con moito maior número de habitantes como Madrid ou a Comunidade Valenciana.

**Pensiones non contributivas da Seguridade Social.
Por comunidade autónomas. 1997/2003-2008**

■ **Cadro 13.29**

	Total núm. pensionistas						
	1997	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Andalucía	94.445	109.667	110.286	109.886	109.609	108.198	106.064
Aragón	12.123	10.563	10.206	9.834	9.526	9.139	8.679
Asturias	10.618	11.454	11.233	11.175	11.129	10.917	10.526
Baleares	7.270	7.982	7.961	7.940	7.926	7.878	7.749
Canarias	34.188	41.761	42.043	42.153	42.133	42.204	42.275
Cantabria	5.616	6.536	6.450	6.291	6.274	6.223	6.164
C. A Mancha	21.281	23.829	23.758	23.415	23.062	22.309	21.709
C. León	27.457	28.204	27.778	27.129	26.942	26.085	24.772
Cataluña	49.581	60.882	60.183	59.833	59.352	58.679	57.685
C. Valenciana	37.248	45.388	47.224	47.391	47.797	47.162	46.376
Extremadura	1.343	17.150	17.356	17.083	16.685	16.305	15.977
Galicia⁽¹⁾	46.508	54.419	54.434	53.686	52.956	51.657	50.198
Madrid	30.512	34.567	34.213	34.054	34.008	33.753	33.406
Murcia	11.798	15.707	15.539	15.205	15.006	14.721	14.415
Navarra	3.449	3.473	3.288	3.160	3.049	2.979	2.876
País Vasco	10.692	10.317	10.103	9.939	9.941	9.850	9.658
A Ríoxa	2.415	2.231	2.179	2.119	2.073	1.998	1.895
Ceuta	1.560	1.729	1.714	1.708	1.728	1.742	1.746
Melilla	2.400	2.547	2.525	2.508	2.568	2.584	2.553
España	410.504	488.406	488.473	484.509	481.764	474.383	464.723

Elaboración propia

Media anual

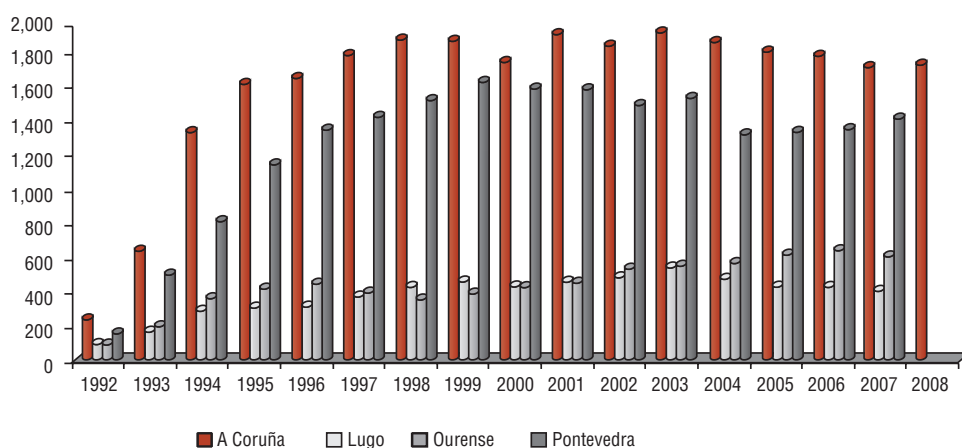
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

En 2008 (cadro 13.30) aumentan en 248 o número de beneficiarios/as da renda de integración social (RISGA) en Galicia. O incremento experimentase en todas as provincias, e en maior medida en Pontevedra e Ourense. En canto a súa implantación provincial, hai que destacar o elevado número de beneficiarios/as na provincia da Coruña, mentres que a de Lugo: 405 e cun decrecemento importante nos últimos anos, salvo en 2008, permanece como a de inferior colectivo de beneficiarios/as.

■ **Cadro 13.30** **Beneficiarios da Renda de Integración Social (RISGA). Por provincias. Galicia. 1992-2008**

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
A Coruña	237	635	1.323	1.600	1.633	1.769	1.858	1.850	1.731	1.887	1.825	1.904	1.844	1.785	1.769	1.700	1.717
Lugo	88	159	283	294	306	364	427	453	426	453	477	540	464	424	427	403	405
Ourense	86	190	349	415	438	387	347	382	421	447	529	543	559	612	635	600	658
Pontevedra	148	492	803	1.128	1.335	1.407	1.508	1.607	1.578	1.570	1.479	1.515	1.306	1.324	1.334	1.399	1.570
Galicia	559	1.476	2.758	3.437	3.712	3.927	4.140	4.292	4.156	4.357	4.310	4.499	4.173	4.145	4.165	4.102	4.350

Elaboración propia
 Datos a 31 de decembro
 Fonte: Xunta de Galicia

No cadro 13.31 inclúese o conxunto de prestacións periódicas de carácter asistencial en Galicia: as derivadas da LISMI, as do FAS, as non contributivas da Seguridade Social, e as do RISGA, todas elas sen base contributiva previa.

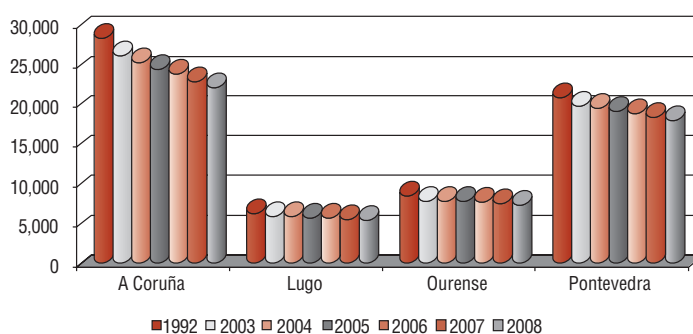
Conxunto das prestacións periódicas de carácter asistencial. Por provincias. Galicia. 1992/2003-2008

■ Cadro 13.31

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
LISMI	1992	11.154	2.091	2.825	10.776	26.846
	2003	1.559	214	471	1.694	3.938
	2004	1.367	172	424	1.517	3.480
	2005	1.216	153	399	1.368	3.136
	2006	1.017	137	388	1.137	2.679
	2007	840	124	375	1.010	2.349
	2008	724	119	362	927	2.132
Asistenciais	1992	13.084	3.985	3.785	7.863	28.717
	2003	393	68	103	77	642
	2004	112	40	62	58	272
	2005	52	28	46	39	165
	2006	35	18	38	31	122
	2007	20	13	30	23	86
	2008	12	10	22	19	63
Non contributivas	1992	4.341	1.067	2.755	3.074	11.237
	2003	23.109	6.171	7.657	17.484	54.419
	2004	22.931	6.204	7.725	17.575	54.435
	2005	22.398	6.217	7.710	17.361	53.686
	2006	21.959	6.145	7.637	17.215	52.956
	2007	21.270	6.027	7.482	16.878	51.657
	2008	20.598	5.867	7.227	16.506	50.198
RISGA	1992	237	88	86	148	559
	2003	1.904	540	543	1.515	4.499
	2004	1.844	464	559	1.306	4.173
	2005	1.785	424	612	1.324	4.145
	2006	1.769	427	635	1.334	4.165
	2007	1.700	403	600	1.399	4.102
	2008	1.717	405	658	1.570	4.350
Total	1992	28.816	7.231	9.451	21.861	67.359
	2003	26.965	6.993	8.774	20.770	63.498
	2004	26.254	6.880	8.770	20.456	62.360
	2005	25.451	6.822	8.767	20.092	61.132
	2006	24.780	6.727	8.698	19.717	59.922
	2007	23.830	6.567	8.487	19.310	58.194
	2008	23.051	6.401	8.269	19.022	56.743

Elaboración propia

Fuente: Consellería de Sanidade e Servizos Sociais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

Como xa dicíamos anteriormente, continúa a diminución, durante 2008, das pensións da LISMI e do FAS, e tamén neste ano as no contributivas. A partir de 1994 aparecen as pensións non contributivas como as máis importantes numericamente representando, en 2008, o 88,47% do conxunto das asistenciais. As prestacións da Renda de Integración Social, en número de 4.350 a decembro de 2008, constitúen un escaso 7,66% do total.

En 2008 baixa, de novo, o número do conxunto global destas prestacións en Galicia, diminución que ten lugar se ben en moi escasa medida nas catro provincias galegas. Dos 56.743 perceptores destas pensións de base asistencial un 40,63% pertencen á provincia da Coruña; un 33,52% a Pontevedra; un 14,57% a Ourense e un 11,28% a Lugo.